

Klub genealogů a heraldiků Ostrava při Domu kultury pracujících VŽSKG

Filed

Obsah:

Jaromír Indra: Prapory střeleckých spolků slezských měst

Vladimír Markl: Vznik a vývoj tovární značky V. Ž.

Jiří Stibor: Ještě ke genealogii Řeplínských z Berečka

Do vaší knihovny

Z činnosti klubu

Představujeme heraldické kreslíře

ADRESY AUTORŮ:

Jaromír Indra, Edisonova 41, 705 00 Ostrava-Hrabůvka

Vladimír Markl, Lesní 803, 735 14 Orlová-Lutyně

Jiří Stibor, Mitušova 63, 705 00 Ostrava-Hrabůvka

Významné osobnosti ve světle matričních zápisů

Gideon Arnošt svob. pán von Laudon

nar. 10. 10. 1716 Tootzen

zem. 14. 7. 1790 Nový Jičín

Foto: B. Mandřlová

Státní oblastní archiv v Opavě, fond „Sbírka matrik SmK“, úmrtní matrika římskokatolické fary Nový Jičín z let 1784—1814, fol. 47, sign. NJ I 17.

[Viz B. Indra: Generál Laudon v novojičínských matrikách, Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, sv. 30, 1982, s. 70]

Na zadní straně obálky: Vítkovice — železářny a strojířny Klementa Gottwalda, oborový podnik. Zahrnují od 1. 1. 1979 Hutní montáže, n. p., Ostrava, Mostáreň Brezno, n. p., Brezno, Uničovské strojířny, n. p., Uničov, Transporta, n. p., Chrudim, Žďárské strojířny a slévárny, n. p., Žďár n. Sázavou, Výzkumný ústav transportních zařízení Praha. [k článku V. Markla]

ZPRAVODAJ vydává Klub genealogů a heraldiků Ostrava při DKP Vítkovic. Řídí PhDr. Karel Müller s redakční radou. Zodpovědný redaktor Vladimír Kejla. Grafická úprava: Petr Pavliňák. Schváleno k tisku odborem kultury NVO pod čj. 75/81 z 24. 11. 1981. Veškeré články, drobné příspěvky a jinou korespondenci zasílejte laskavě na adresu: KGHO, pošt. příhr. 217, 729 117 Ostrava. Uzávěrka č. 17. byla 19. 1. 1984.

Prapory střeleckých spolků slezských měst

Významnou památkou na téměř čtyřsetletou činnost střeleckých spolků na území naší republiky jsou spolkové střelecké prapory. Byly symbolem jednoty spolku, jeho tradic, vážnosti a bohatství. Reprezentovaly spolek v průběhu královských střeľeb, ve slavnostních průvodech střelců při zemských i celorakouských spolkových střelbách, při církevních slavnostech a všech významných společenských událostech své doby.

Veřejné nošení praporu muselo být povoleno příslušnou vrchností nebo magistrátem, později moravskoslezským guberniem a po r. 1850 zemskou vládou slezskou v Opavě. V letech 1917–1939 bylo povolováno na základě § 7 ministerského nařízení ze dne 26. 2. 1917 č. 97 ř. z. Prapory uniformovaných střeleckých sborů schvalovalo ministerstvo na základě zvláštního povolení císaře. Slavnostní svěcení praporu, spojené od druhé poloviny 19. stol. většinou se slavnostní střelbou, bylo významnou společenskou událostí města, konanou za účasti většiny obyvatel a cizích hostů. O kmotrovství nad praporem byly spolkem vždy požádány manželky významných osobností, kmotrovství nad prapory sborů přejímali do r. 1918 většinou členové rakouského panovníckého rodu.

Vexilologické památky střeleckých spolků můžeme rozdělit podle druhů a účelu používání do **11 skupin**.

1. Prapory starých střeleckých bratrstev, existujících od 16. do 18. stol., byly nepochybně ve vlastnictví všech střeleckých bratrstev ve Slezsku, doklad však máme jen o dvou praporech cechu střelců v Krnově. Vzhled praporů střeleckých bratrstev neznáme.

2. Prapory střeleckých společností, ustavovaných od 18. stol., se sice také nedochovaly, popisy některých jsou však již známé z archivního materiálu a literatury. Na praporech se objevují obrazy svatých patronů, znaky měst, nápisy. Praporová látka je většinou v barvách domu Rakouského; t. j. černá a žlutá, v barvách měst, církevních vrchností ap.

3. Prapory c. k. uniformovaných měšťanských střeleckých sborů, zřizovaných od poč. 19. stol. na základě zvláštního císařského povolení, byly zásadně v barvách domu Rakouského a nesly vždy dvouhlavého rakouského orla. Toto právo bylo sborům přiznáno císařským privilegiem v uznání vojenských zásluh při ohrožení státu a stanovilo také polovojenskou organizaci sboru, jehož členové měli právo nosit uniformu a zbraň. V době míru vykonávali pořádkovou a pomocnou vojenskou strážní službu.

4. Prapory měšťanských střeleckých spolků, vznikajících reorganizací střeleckých společností na základě spolkových zákonů z r. 1852, resp. 1867, nesou kromě znaků měst, poprvé také umístěný střelecký emblém – ve věnci z dubové a akantové ratolesti střelecký terč, překrytý nebo překrývaný dvě zkrřížené terčovnice.

5. Praporová stuhy byly přivěšovány na žerd praporu při svěcení praporu, výročních spolku, návštěvách významných osobností ap. Jsou zpravidla bohatě vyšívány

zlatem a opatřeny nápisy. Pro historii spolku mají dokumentární hodnotu.

6. Praporky králů střelců máme ve střeleckých spolkách ve Slezsku poprvé doloženy od šedesátých let 19. stol. Byly pořizovány pro krále střelců v různých tvarech i barvách, ve formě korouhve zavěšené na žerdi a nošeny v čele královského průvodu. Byly analogií starého zvyku králů střelců, doloženého do konce 18. stol., darovat střeleckému spolku na památku získaného království stříbrný štít s vyrytým jménem a letopočtem.

7. Praporky cílařů, používané již za existence střeleckých bratrstev, byly zhotovovány v jasně viditelných barvách, zpravidla ve tvaru klínu a upevněny na dlouhých tyčích. Sloužily cílařům k signalizaci zahájení střelby, kvality zásahů ap. V devadesátých letech 19. stol. byly na většině střelnic nahrazeny elektrickým signalizačním zařízením.

8. Serpy, zavěšované křížem přes prsa, byly téměř ve všech střeleckých spolkách používány k dekorování krále, prvního a druhého maršála. Většinou byly zhotovovány v barvách příslušného města a sloužily současně k upevnění střeleckých cen získaných za dosažené výsledky ve střelbě.

9. Prapory národních gard, činných v letech 1848–1851 jako uniformované měšťanské sbory s vlastními prapory, byly po zrušení národních gard v r. 1851 a odevzdání zbraní a veškeré výzbroje nepochybně rovněž staženy. Výjimečně byly po nějakou dobu uloženy v kostelích.

10. Prapory měšťanských kostelních gard tvoří druhou zvláštní skupinu praporů používaných členy měšťanských církevních gard, zřizovaných církevními vrchnostmi v městech jim náležejících. Členové gard měli povinnost čestné strážní služby u Božího hrobu, při návštěvách církevních hodnostářů, v průvodech Božího těla ap. Gardy zanikly v r. 1848, kdy byly včleněny do vznikajících národních gard.

11. Prapory střeleckých svazů. Nebylo doloženo, že by dva ve Slezsku existující střelecké svazy, v r. 1898 založený Severozápadní slezský střelecký svaz se sídlem v Jeseníku a v r. 1900 založený Rakousko-slezský zemský střelecký svaz se sídlem v Opavě, používaly zvláštní svazové prapory. Je však známa existence praporu, se kterým se slezští střelci zúčastnili III. německé spolkové střelby konané v r. 1838 ve Vídni. Prapor je popsán pod heslem Opava.

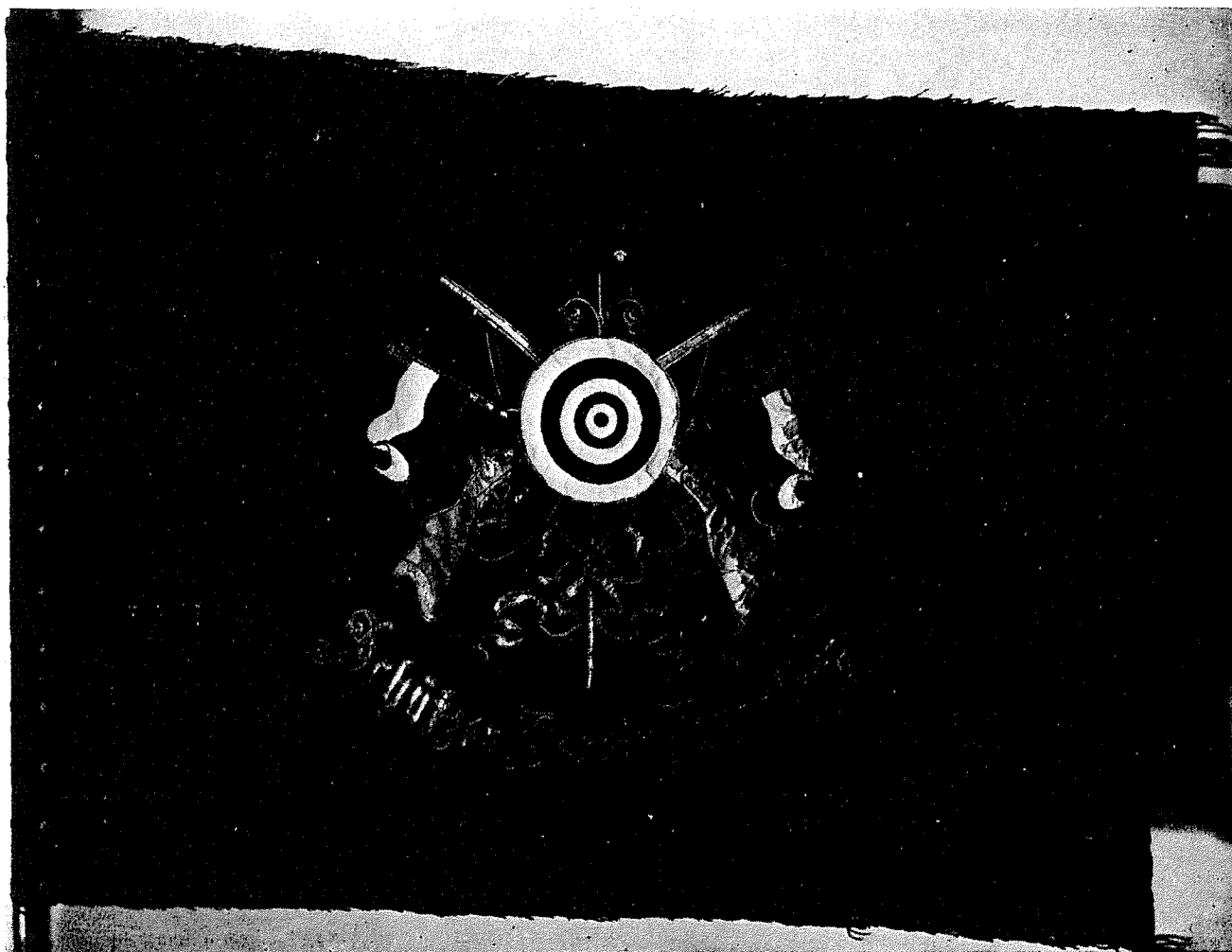
Prapory jednotlivých střeleckých spolků:

ANDELSKÁ HORA (o. Bruntál)

Měšťanský střelecký sbor v Andělské Hoře (Engelsberg, dnes součást Světlé Hory), který měl vlastní hudbu a uniformy, vlastnil ještě v r. 1922 starý střelecký prapor, užívaný při slavnostních příležitostech. Prapor byl uchováván na radnici, jeho bližší popis neznáme.¹⁾

BILOVEC (o. Nový Jičín)

V archivním materiálu střeleckého spolku v Bílovci

Obr. 1a — Avers praporu střelecké společnosti z Horního Benešova.

založeného v devadesátých letech 18. stol., jsou o spolkových praporech jen sporadické zmínky. Emil Jelonek, autor článku o historii střeleckého spolku v Bílovci uvádí, že střelecký spolek vlastnil před r. 1862 starý spolkový prapor, avšak jeho osudy mu nebyly známy. Dne 10. srpna 1862 byl vysvěcen nový spolkový prapor, pořízený za 165 zl. Kmotrou praporu byla Magdalena Hirtová, manželka starosty Bílovce.²⁾ Jak prapor vypadal, nevíme, ale podle poznámky Jelonka, že „spolkový prapor ve svém tvaru a vybavení tvoří symbol střeleckého spolku“, se můžeme domnívat, že prapor nesl na jedné straně střelecký emblém a na straně druhé znak města Bílovce. Po vzniku čs. republiky udělila zemská správa politická v Opavě dne 22. 12. 1922 střeleckému spolku v Bílovci povolení k dalšímu nošení praporu.³⁾

BRUMOVICE (o. Opava)

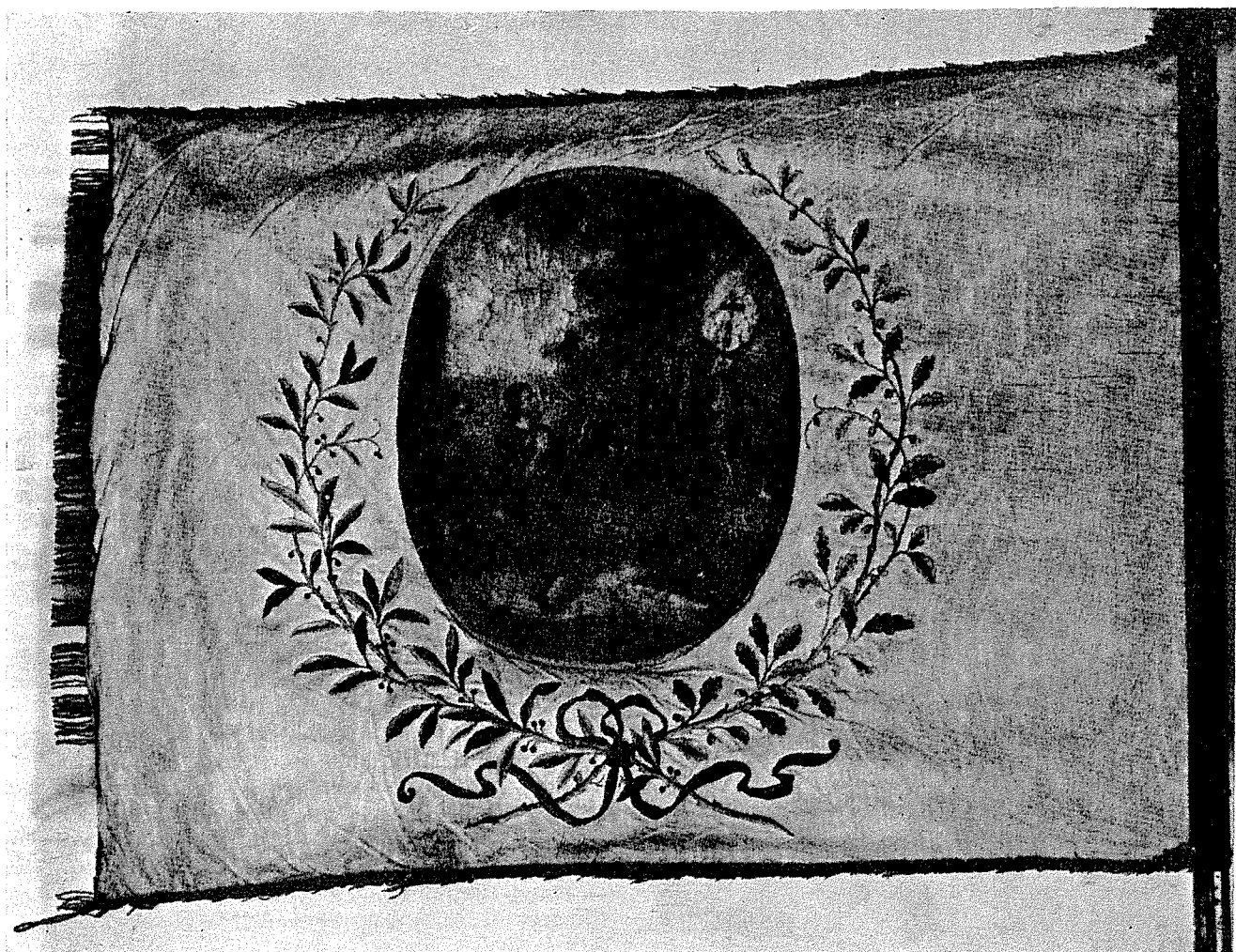
V materiálech střelecké společnosti v Brumovicích, založené r. 1887, nacházíme o spolkovém praporu jen zmínku. Prapor byl vysvěcen 5. června 1927 pod kmotrovstvím Idy Fuchsové, manželky předsedy spolku.⁴⁾ Bližší podrobnosti nejsou známy.

BRUNTÁL

Střelecký spolek v Bruntále, jehož založení je kladeno do r. 1739, ztratil během pruské okupace města v r. 1866 všechny prapory, které do té doby vlastnil.⁵⁾ Pru-

sové je totiž použili jako koberce na obsazené střelnici. V r. 1867 bylo na návrh střeleckého mistra Ervína v. Orosze usneseno dát zhotovit nový červeno-bílý prapor.⁶⁾ Byl-li zhotoven, nevíme. V červnu r. 1888 navštívil střelnici velmistr řádu německých rytířů arcivévoda Vilém se svým bratrem arcivévodou Evženem, pozdějším velmistrem řádu, a daroval střeleckému spolku nový prapor, zhotovený ve Vídni. Na aversu zelené barvy bylo zlatě vyšito jméno arcivévody Viléma, červeno-bílý revers nesl znak města Bruntálu. Prapor byl vysvěcen při jubilejní střelbě uspořádané ke 150. výročí trvání spolku a postavení nové střelnice, konané ve dnech 29. 6. až 3. 7. 1889 v Bruntále.⁷⁾ Ve vexilologické sbírce Slezského muzea v Opavě je pod inv. č. J 14 uložena 18 cm široká a 150 cm dlouhá bílo-zelená stuha s třapci, s nápisem „Schützen Verein Freudenthal 30. Juni 1889, 150. jähriges Jubiläum und Fahnenweihe“, která byla přivázána ke čnělce žerdi praporu.

Zmíním se ještě o jednom praporu, který má se střeleckým spolkem v Bruntále určitou souvislost. Při zřízení národní gardy v Bruntále v r. 1848 zanikla tzv. kostelní garda (Kirchengarde), založená počátkem čtyřicátých let 19. stol. bruntálským obchodníkem a pozdějším starostou Rudolfem Wohlfahrtem. Garda byla uniformována, měla vlastní hudbu a prapor z bílé hedvábné látky s městským znakem na jedné a mariánským obra-

Obr. 1b — Revers praporu střelecké společnosti z Horního Benešova.

zem na straně druhé. Ještě v r. 1926 byl prapor uložen ve farním kostele v Bruntále.⁸⁾

FRÝDEK

Z archivního materiálu střeleckého spolku ve Frýdku, založeného r. 1843, není patrné, že by spolek vlastnil střelecký prapor.

HORNÍ BENEŠOV (o. Bruntál)

V dochovaném zlomku archivního materiálu střelecké společnosti v Horním Benešově, založené v druhé polovině 18. stol., není o existenci spolkových praporů žádná zmínka. V r. 1848 zakoupilo město na zhotovení praporu národní gardy po čtyřech loktech žlutého, černého a červeného merina. Prapor gardy byl vysvěcen 13. 3. 1848. V r. 1852 byl podle usnesení obecního výboru rozstřížen na dva kusy, z nichž byly zhotoveny dva kostelní prapory.⁹⁾ Zmínku o praporech střelecké společnosti přináší Adolf Peschke v r. 1937. Uvádí, že ještě v r. 1937 vlastnila střelecká společnost dva prapory. Jeden ze zeleného sukna, zhotovený v r. 1872 (uložený na střelnici), a druhý, dosud užívaný (uložený v kostele), který však blíže nepopisuje. Domnívá se, že musel existovat ještě starší prapor z doby před r. 1848. V r. 1889 byl vysvěcen nový střelecký prapor.¹⁰⁾ Ve vexilologické sbírce Slezského muzea v Opavě je uložen nedatovaný

prapor střelecké společnosti v Horním Benešově.¹¹⁾ (obr. č. 1)

Popis praporu: vyšíváný prapor z hedvábné látky, š. 151 × v. 110 cm, s okrají zdobenými žlutým třepením, připevněný 30 pozlacenými hřeby na vyřezávané zeleno-bílo-zlaté dřevěné žerdi s mosazným hrotem zdobeným střeleckým emblémem na čnělce.

Avers: list barvy zelené, ve střední části černo-bílý střelecký terč překrývající po stranách vyčnívající dvě černo-bílé vlajky a dvě ručnice se stříbrnými hlavními a hnědými pažbami a řemeny. Nad terčem na tyči posazen šedý střelecký klobouk se zelenou stuhou a zeleno-žlutým peřím. Pod terčem stylizovaná mašle a nápis „Schützen Verein Bennisch“. Mašle i nápis stříbrné se zlatými okraji.

Revers: list barvy béžové, uprostřed ve věnci z dubové (vlevo) a akantové (vpravo) ratolesti, svázaných červenou stuhou, nesignovaný obraz sv. Huberta se dvěma klečícími postavami vpravo dole, malovaný na voskovém plátně oválného tvaru o rozměrech š. 57 × v. 69 cm.

Poněvadž Peschke uvádí, že prapor z r. 1872 byl zhotoven ze zeleného sukna, jde nepochybně o mladší prapor střelecké společnosti z r. 1889.

Obr. 2 — Skica praporu střelecké společnosti v Javorníku z roku 1925.

JAVORNÍK (o. Šumperk)

O starých praporech střelecké společnosti v Javorníku, jejíž založení je datováno letopočtem 1715, jsou známy jen kusé informace. Z anonymního rukopisu dějin města z r. 1850, s příписy do r. 1870, se dovídáme, že při požáru města v r. 1825 shořel i černo-žlutý štrafovaný prapor střelecké společnosti v Javorníku.¹²⁾ Rok po požáru (1823) byl zhotoven nový prapor.¹³⁾ Z roku 1850 máme zprávu o červeno-bíle štrafovaném praporu. Přípis v rukopise z r. 1870 říká, že 14. srpna t. r. byl slavnostně vysvěcen nový spolkový prapor.¹⁴⁾ Blížeji podrobnosti nejsou známy. V dubnu r. 1925 zaslala střelecká společnost v Javorníku zemské správě politické v Opavě skicu nového spolkového praporu a požádala o povolení jeho nošení. (obr. č. 2) Zemská správa politická povolila 8. 5. 1925 nošení praporu¹⁵⁾, který byl pak vysvěcen při slavnostní střelbě konané ve dnech 20.—21. května 1925 v Javorníku.¹⁶⁾ Je-li dochován, nevím.

Papís praporu: vyšívaný prapor na žerdi, rozměry ne-

známé, kraje praporu zdobeny žlutým třepením, na čnělce žerdi kovový hrot se střeleckým emblémem.

Avers: list barvy růžová-bílá-růžová s nápisem „Jauerniger Schützengesellschaft 1715—1925“.

Revers: list stejné barvy, ve středu na světle hnědé kartuši se zelenými dubovými ratolestmi městský znak: v modrém štítu tři stříbrné meče se zlatými rukojeťmi nesoucí na vrcholu zlatou šestipaprscitou hvězdu.

JESENÍK (o. Šumperk)

První zmínka o praporu střelecké společnosti v Jeseníku (Frývaldově), založené v druhé polovině 17. stol., je z roku 1809. V tomto roce zaplatila střelecká společnost za 10 a 1/4 lokte černé sametové látky určené ke zhotovení praporu 117 zl. 47 kr. a neznámému malíři za namalování znaku na prapor 11 zl. 39 kr.¹⁷⁾ Ještě v r. 1935 byla v majetku spolku střední část neidentifikovatelného praporu se zbytky žluté látky s namalovaným městským znakem na jedné a nápisem „Stadt Freywaldauer Schützenfahne“ na straně druhé. Styl písma a skutečnost, že ve spolkových spisech chybí až do r. 1872 jakákoliv zmínka o pořízení jiného praporu, potvrzují domněnku, že se jednalo o střední část černo-žlutého praporu z r. 1809. V r. 1872 byl na podnět člena střelecké společnosti Adolfa Raymana pořízen nový černo-žlutý prapor za 185 zl. 78 kr. s namalovaným dvouhlavým rakouským orlem na aversu a namalovaným městským znakem na reversu. Prapor byl používán až do r. 1922, kdy bylo jeho nošení pro černo-žluté rakouské barvy zakázáno. Pro vypořádování a návrat střelců o královských střelbách byly až do r. 1935 používány obyčejné látkové prapory bez jakýchkoliv ozdob. Poslední, třetí prapor, byl pořízen v r. 1935. Střelecké společnosti jej darovali manželé Müllerovi z Jeseníku.

Papís praporu:

Avers: list bílé barvy, ve středu ve věnci z dubových ratolestí znak města Jeseníku. Nad znakem zlatě vyšívaný nápis „Freiwaldauer bürgerlicher Schützengesellschaft 1935“, pod znakem vyšíto věnování „Gewidmet von Alois und Marie Müller“.

Revers: list zelené barvy, uprostřed ve věnci z dubové a akantové ratolesti střelecký emblém, pod ním vyšívaný verš „Schützendienst ist alter Brauch, deutsche Schützentugend auch“.

Prapor byl slavnostně vysvěcen 11. srpna 1935 během VIII. slezské svazové střelby konané ve dnech 11.—18. 8. 1935 v Jeseníku.¹⁸⁾

JINDŘICHOV (o. Bruntál)

O činnosti střeleckého spolku v Jindřichově, jehož stanovy byly schváleny zemskou vládou slezskou v r. 1882¹⁹⁾, víme vzhledem k chybějícímu archivnímu materiálu velmi málo. Jak vypadal spolkový prapor, s nímž se střelci z Jindřichova zúčastnili VIII. slezské svazové střelby v r. 1935 v Jeseníku, není známo.²⁰⁾

KRNOV (o. Bruntál)

Při katastrofálním požáru města Krnova 1. dubna 1779 shořely na radnici dva cechovní prapory krnovské měšťanské střelecké společnosti, založené již v první polovině 16. stol. Jak vypadaly, nevíme. Po ukončení královské střelby v r. 1781 uspořádali střelci sbírku a za vybranou částku 21 zl. 32 kr. 9 hal. byl pořízen nový černo-žlutý hedvábný prapor s třapcem zavěšeným pod čnělkou žerdi, který byl vysvěcen 8. září 1795 při znovuotevření kostela na Cvilíně. V r. 1809 byl prapor polep-

šen zlatě vyšivanou stuhou.²¹⁾ V r. 1840 byl opatřen nový prapor, za nějž střelecká společnost zaplatila 82 zl. 39 kr.²²⁾ V r. 1865 byla střelecká společnost reorganizována, schváleny nové stanovy a pořízen nový střelecký prapor.²³⁾ O obou praporech (1840 a 1865) nic bližšího nevíme. V r. 1883 bylo na zasedání střelecké rady usneseno opatřit nový prapor. Skicu praporu zhotovil akademický malíř Antonín Sperlich z Krnova, výroba praporu byla zadána firmě W. Stedry v Chomutově. Slavnostní vysvěcení zeleno-bílého praporu, který nesl na zelené straně znak knížete Liechtenštejna — protektora střelecké společnosti v Krnově, a na straně bílé znak města Krnova, se konalo 17. srpna 1884. Kmotrovství nad praporem převzala kněžna Henrieta z Lichtenštejna. Za zhotovení praporu zaplatila společnost 532 zlatých.²⁴⁾ Na tu dobu obrovská suma dává tušit, že se jednalo o skvostný prapor bohatě vyšivaný zlatem. Podobně jako předcházející prapory není dochován.

V městském muzeu v Krnově je uloženo pět praporků králů střelců střelecké společnosti v Krnově s letopočty 1862, 1864, 1876, 1897 a 1911, jediné (!) mi dosud známé exempláře střeleckých spolků ve Slezsku.²⁵⁾

Praporek z r. 1862, popis: trojcípá vyšivaná korouhev z hedvábné látky se dvěma žlutými třapci, š. 46,5 X v. 68 cm, upevněná na dřevěné žerdi o délce 170 cm s mosazným hrotem na čnělce.

Avers: list bílé barvy se zlatým nápisem „Ivo Pauler /bürgl. Schützenkönig/ 1862“, se zelenou akantovou snítkou uprostřed a zlatou korunkou nad nápisem.

Revers: list téže barvy, volně v poli tři lovecké rohy, náústky dovnitř, se třemi šestipaprscitými zlatými hvězdami.

Praporek z r. 1864, popis: trojcípá vyšivaná korouhev z hedvábné látky se třemi zlatými třapci, š. 44 X v. 70 cm, upevněná na dřevěné žerdi o délce 160 cm s mosazným hrotem na čnělce.

Avers: list fialové barvy, uprostřed bílý terč zdobený na okraji stříbrným rostlinným ornamentem s flitry a perličkami s nápisem „Ad. Dorant /bürgl. Schützenkönig/ 1864“.

Revers: list téže barvy, volně v poli tři stříbrné lovecké rohy, náústky dovnitř, se třemi stříbrnými šestipaprscitými hvězdami. Mezi náústky přišita oválná, na papíru tištěná kolorovaná kresba, rozměry š. 5 X v. 8 cm, zobrazující vpravo klečícího nahého muže s plnovousem, prosícího sedícího muže s šavlí přes kolena, vlevo hlava koně (snad vyobrazení sv. Martina).

Praporek z r. 1876, popis: trojcípá vyšivaná korouhev z hedvábné látky se třemi zlatými třapci, š. 46 X v. 80 cm.

Avers: list černé barvy s bílým, flitry zdobeným nápisem „Franz Kurz /bürgl./Schützenkönig/ 1876“.

Revers: list bílé barvy, v zelené kartuši s černo-zlatou korunkou a žlutou trubkou na vrcholu, tři zlaté lovecké rohy, náústky dovnitř, se třemi šestipaprscitými zlatými hvězdami.

Praporek z r. 1897, popis: (obr. č. 3), vyšivaná korouhev z hedvábné látky se zlatým třepením na okraji, š. 46 X v. 61 cm, upevněná na dřevěné žerdi o délce 210 cm s mosaznou bambulkou a hrotem na čnělce.

Avers: list modré barvy se zlatým nápisem „Carl Seifert /bürgerl./Schützenkönig/ 1897“.

Revers: list bílé barvy, na modrém štítě se zlatým lemem, zdobeném dvěma zkříženými ratolestmi a korunkou, tři zlaté lovecké rohy, náústky, do-

vnitř, se třemi stříbrnými šestipaprscitými hvězdami.

Praporek z r. 1911, popis: trojcípá vyšivaná korouhev z hedvábné látky se zlatým třepením na okraji, š. 38 X v. 62,5 cm.

Avers: list zelené barvy zdobený 8 mm širokým zlatým lemováním se zlatým nápisem „Heinrich Peter /bürgerl./Schützenkönig/ 1911“. Pod nápisem zlatá stylizovaná lilie.

Revers: list bílé barvy zdobený jako na aversu, na zlaté obšitém modrém poli s korunkou tři zlaté lovecké rohy, náústky dovnitř, se třemi zlatými šestipaprscitými hvězdami.

Osudy dalších královských praporků, kterých bylo několik desítek, nejsou známy.

ODRY (o. Nový Jičín)

O historii privilegované střelecké společnosti v Odrách, založené r. 1813, mnoho nevíme.²⁶⁾ Ve zlomcích archivních materiálů je první zmínka o spolkovém praporu ze září r. 1851. Z jakých důvodů byla zamítnuta okresním hejtmánstvím v Opavě suplika střelců se žádostí o pořízení spolkového praporu, není známo. Dne 25. srpna 1910 povolila zemská vláda slezská v Opavě, na žádost střelecké společnosti v Odrách, nošení spolkového praporu, jehož skica byla předložena a schválena.²⁷⁾ (obr. č. 4)

Popis praporu: vyšivaný prapor na žerdi, rozměry neznámé, kraje praporu zdobený žlutým třepením.

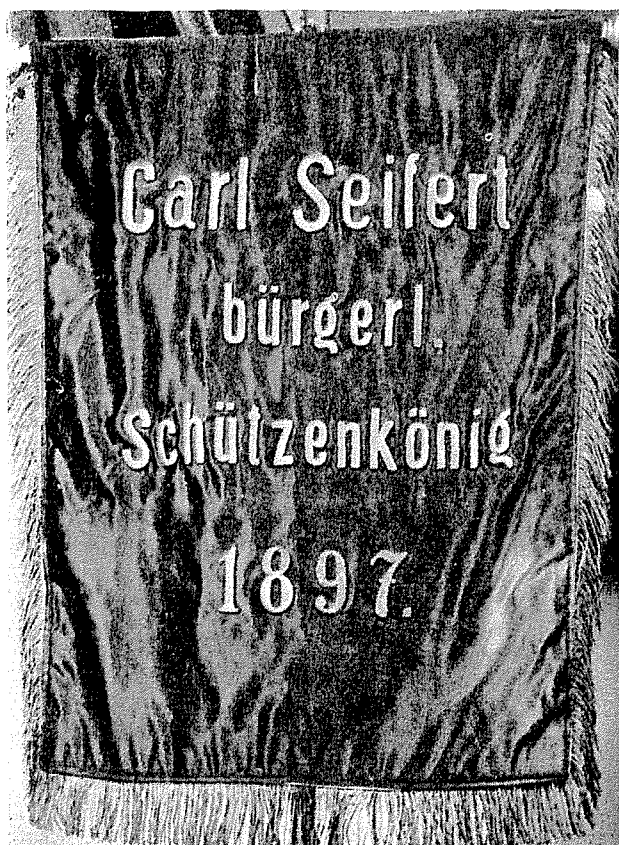
Avers: list barvy černo-červeně-žluté, ve střední části v oválu umístěném v hnědé kartuši městský znak: v modrém poli na zeleném návrší dřevěná hnědá strážní věž s červenou střechou a dvěma zelenými praporky. Nad znakem opis „Privilegierte Schützengesellschaft“ pod znakem „Odrau“. Krajní rohy praporu zdobený dubovými ratolestmi.

Revers: list barvy zeleno-bílé, ve střední části ve věnci z dubových ratolestí hnědý střelecký emblém, nad ním nápis „Üb' Aug' und Hand“, dole „Fürs Vaterland!“ Krajní rohy zdobený jako na aversu.

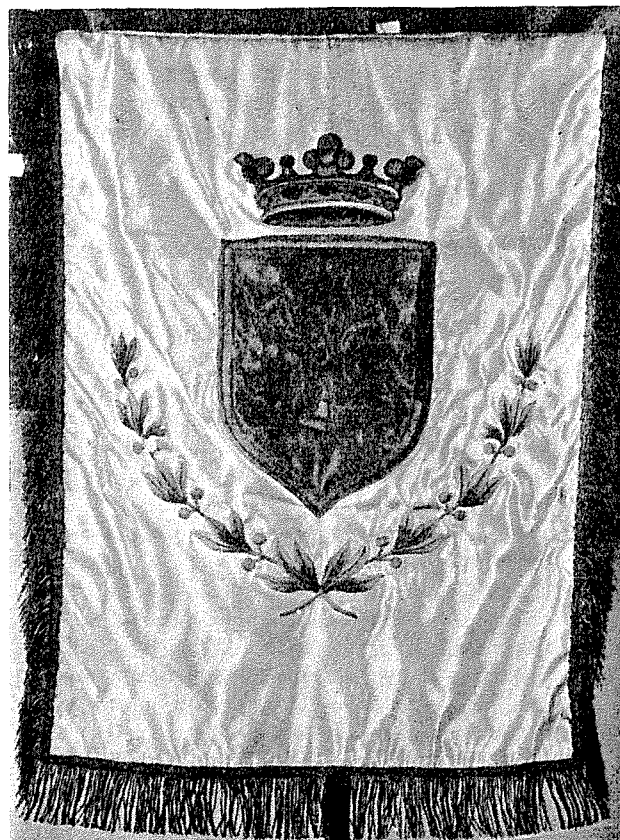
Dne 25. 5. 1923 sdělila zemská správa politická v Opavě střelecké společnosti v Odrách, že zakazuje nošení tohoto praporu ve smyslu § 7 ministerského nařízení ze dne 26. 2. 1917 č. 79 ř. z., a to proto, že „barvy černá, červená a žlutá (zlatá) byly ustaveny na zasedání německého národního shromáždění ve Výmaru dne 15. 7. 1919 jako německé říšské barvy a nošení těchto barev by mohlo vzbudit dojem protistátních tendencí a mohlo by urážet city většiny státních občanů, čímž by mohl být porušen veřejný klid a pořádek“²⁸⁾. Jaké byly další osudy praporu není mi známo. Střelecká společnost v Odrách vyvíjela činnost až do konce třicátých let tohoto století; byl-li pořízen nový prapor, nevím.

OPAVA

Střelecká společnost v Opavě, založená r. 1592, vlastnila, jak vyplývá z inventáře majetku společnosti z r. 1750, pět praporů: „jeden starý císařský prapor, jeden starý prapor knížecí, jeden městský prapor zničený, jeden starý prapor a jeden prapor olo-moucký“²⁹⁾. Bližší údaje o praporech nejsou známy. V r. 1773 koupil tehdejší střelecký mistr Mathes Friedel po 5 loktech červené a bílé hedvábné látky a nechal zhotovit na vlastní náklad nový prapor. Žerď a malba znaku na prapor byla zaplácena z pokladny společnosti. Dne 11. čer-

Obr. 3a — Avers praporku krále střelců z Krnova

Obr. 3b — Revers téhož praporku.

vence 1773 byl prapor v domě střeleckého inspektora slavnostně přibit k žerdi a poprvé použit při zahájení královské střelby.³⁰⁾ Jak přesně vypadal a jaké byly jeho další osudy, nevíme. V r. 1865 byl v rámci střelecké společnosti vytvořen zvláštní měšťanský střelecký sbor.³¹⁾ V r. 1869 byla střelecká společnost přetvořena na základě nejvyššího rozhodnutí císaře Frant. Josefa I. ze dne 22. 12. 1859 na c. k. privilegovanou střeleckou společnost v Opavě.³²⁾ Podle § 33 stanov ze dne 10. 3. 1870 měla společnost právo uniformování členů a nošení vlastního praporu.³³⁾ Dne 9. 4. 1877 bylo na schůzi výboru společnosti rozhodnuto nechat zhotovit střelecký prapor, který by odpovídal novým stanovám. Zároveň bylo rozhodnuto požádat císařovnu Alžbětu o kmotrovství nad praporem.³⁴⁾ Skvostně vyšívaný bílo-žlutý prapor o rozměrech š. 140 X v. 130 cm, upevněný na rozěbiratelné žerdi s pozlacenou špicí se střeleckým emblémem, byl zhotoven za 4 měsíce. Bílá strana praporu s červeno-bílým křížovým vyšíváním na okraji nesla střelecký znak, žlutá strana rakouský státní znak.³⁵⁾ Za zhotovení praporu zaplatila společnost 382 zl., které byly shromážděny sbírkou mezi 84 manželkami střelců.³⁶⁾ Svěcení praporu se konalo 12. srpna 1877. Císařovna Alžběta, kterou zastupovala kněžna Adolfína Bellegarde³⁷⁾, darovala společnosti 140 cm dlouhou červeno-bílou stuhu s vyšívaným aliančním znakem císařovny a nápisem „Kaiserin Elizabeth der k. u. k. priv. Schützen-Gesellschaft in Troppau, im Jahre 1877“. Stuha je dochována.³⁸⁾ Po vzniku čs. republiky byla žlutá strana s rakouským státním znakem překryta zelenou hedvábnou látkou a přešita zeleno-žlutým křížovým stehem.³⁹⁾ Prapor byl střeleckou společností používán až do jejího zániku během II. světové války. Podobně jako předchozí prapory není dochován.

V depotu opavské střelecké společnosti byl uložen také spolkový prapor rakousko-slezských střelců z r. 1868. Černo-žlutý prapor bez jakéhokoliv nápisu o rozměrech š. 250 X v. 160 cm s okraji zdobenými zlatými třepením byl zhotoven z damašku a upevněn na černo-žluté dřevěné žerdi s mosazným hrotem na čnělce. K praporu, který se nedochoval, byla připevněna 27 cm široká a 200 cm dlouhá stuha z bílého hedvábí se zlatě vyšívaným nápisem „Bundesfahne der Österr. — Schlesischen Schützen“⁴⁰⁾. Stuha zdobená mašlí je dochována.⁴¹⁾

OSOBLAHA (o. Bruntál)

I přes chybějící archivní materiál střeleckého spolku v Osoblaze, založeného již v r. 1965, se dovídáme o dvou spolkových praporech.⁴²⁾ První byl zhotoven v r. 1844.⁴³⁾ V majetku spolku byl ještě v r. 1858, jak vyplývá z inventáře realit a zařízení střeleckého spolku v Osoblaze, zaslaného zemské vládě slezské do Opavy.⁴⁴⁾ Druhý prapor byl pořízen v r. 1929 a vysvěcen při slavnostní střelbě, konané dne 14. července 1929 v Osoblaze. Jak oba prapory vypadaly, nevíme.

TĚŠÍN

Střelecká společnost v Těšíně byla založena v r. 1795. Na základě dvorského cirkuláře ze dne 12. 10. 1800 ve věci zřízení zemského mysliveckého sboru postavila společnost za 1200 zl. z vlastních prostředků 14 pluků oděných a ozbrojených mužů z řad svých členů k zemské hotovosti do Brna a zavázala se, že po dobu války bude na ně přispívat částkou 188 zl. ročně. Za tyto zásluhy byla v rámci společnosti vytvořena 28. 9. 1801 samostatná měšťanská střelecká kompanie (sbor) v počtu 42 mužů s právem uniformování a nošení císařského

praporu. Kmotrovství nad praporem převzal arcivévoda Karel Ludvík, který se osobně zúčastnil slavnostního svěcení praporu dne 29. 8. 1802, kdy ve jménu sv. Trojice, rakouského císaře a Albrechta, vévody Saskotěšínského přibíl prapor třemi hřeby k žerdi.⁴⁶⁾ Císařský prapor byl s největší pravděpodobností černo-žlutý a nesl na žluté straně císařského orla. Další zpráva o praporu chybí.

VIDNAVA [o. Bruntál]

Z dochovaného archivního materiálu střelecké společnosti ve Vidnavě, o níž je nejstarší zmínka již v r. 1559, se dovídáme o existenci několika střeleckých praporů. V r. 1720 bylo společností zakoupeno po 5 loktech karminově rudého, zeleného a bílého taftu a po 2 loktech červené, bílé a zelené hedvábné látky a za barvy na prapor zaplacen 1 zlatý. V r. 1754 bylo za namalování štítu na prapor zaplacen neznámému malíři 8 zl. Zpráva z r. 1781 uvádí, že ve Zlatých Horách bylo opatřeno 9 loktů taftu bez udání barvy, 1,5 lokte zeleného a 1 loket bílého plátna na štít praporu. Jak oba prapory vypadaly, nevíme. Z popisu královské střelby v r. 1804 se dovídáme, že na střelnici byly přineseny mimo jiné i dva prapory: červeno-zeleno-bílý s obrazem sv. Floriána na jedné a c. k. rakouským orlem na druhé straně (s největší pravděpodobností prapor z r. 1720) a prapor z černo-žlutého taftu „též s obrazy“. V r. 1812 byla provedena sbírka na nový černo-žlutý prapor, který však byl v r. 1839 již ve velmi špatném stavu. Sbírkou mezi střelci bylo vybráno 58 zl. na nový prapor. Zda byl opatřen a jak vypadal, nevíme. V inventáři z r. 1859 je uvedeno, že spolek vlastní „dva staré střelecké prapory a jeden dobrý střelecký prapor“. Dne 4. 5. 1867 byl vysvěcen nový střelecký prapor, kmotrou byla Emma v. Arensdorf. Není mi známo, jak vypadal. V červenci r. 1890 se střelecká společnost obrátila na dva výrobce spolkových praporů ve Vídni, firmu Sellinger & Hassinger a firmu Zambach & Müller, a žádala o zaslání návrhu a rozpočtu na nový prapor. Rok nato dodala firma Zambach & Müller spolkový prapor v ceně 113 zl. Svěcení praporu, ohlášené na 15. 8. 1891, mělo být spojeno s oslavami 225 let trvání společnosti. Kmotru praporu Alžbětu Marii, dceru zemřelého korunního prince Rudolfa, zastupovala Valerie v. Mertl, rozená Rudzinská z Rudna, bydlící v Ondřejovicích u Bruntálu. Oslava však byla znemožněna velkou vodou, která způsobila značné škody na střelnici i ve městě. Slavnost byla uspořádána později, ve velmi skromných poměrech. V archivním materiálu společnosti se dochovala skica praporu. (obr. č. 5)

Popis praporu: vyšívaný prapor na žerdi, rozměry š. 180 x v. 120 cm, kraje praporu zdobeny žlutým třepením, na čnělce žerdi mosazný zlatený hrot se střeleckým terčem.

Avers: list barvy zelené, ve střední části císařský dvouhlavý orel.

Revers: list barvy bílé, ve střední části v kartuši zdobené korunkou znak města Vidnavy: ve stříbrném poli na zeleném návrší vzrostlý strom s hnědým kmenem a zelenou korunou, nad znakem nápis „Weidenauer Schützengesellschaft“, pod znakem letopočet „1891“.

Je-li prapor dochován, nevím. V r. 1896 se mluví o pořízeném novém praporu a patronce Alžbětě Marii. Patrně jde o prapor pořízený v r. 1891. Poslední zmínka o existenci praporu je z r. 1938. U příležitosti X. slezské svačkové střelby, konané ve dnech 22.—29. 5. 1938 ve Vidna-

vě, byl opraven zchátralý prapor. Který, zpráva neuvádí.⁴⁷⁾

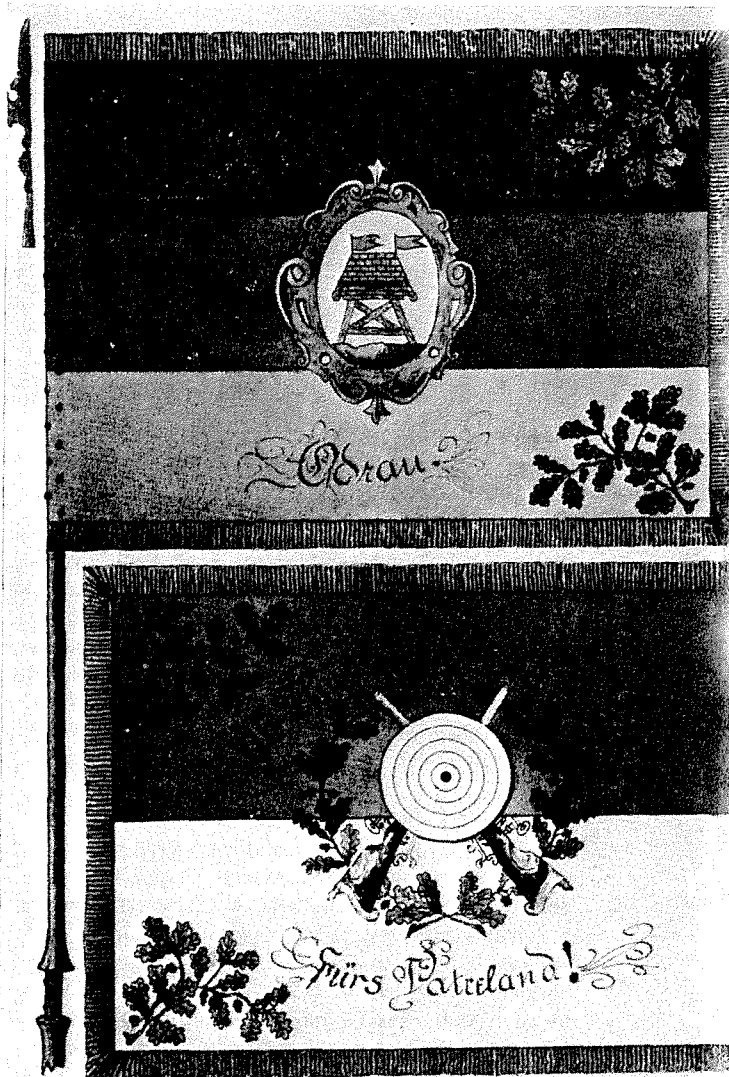
VRBNO POD PRADĚDEM [o. Bruntál]

Za předchůdce střeleckého spolku ve Vrbně, jehož archivní materiály se nedochovaly, lze považovat měšťanskou gardu, založenou již r. 1611 a přejmenovanou koncem 17. stol. na měšťanskou střeleckou gardu. V r. 1818 byl přijat opět starý název měšťanská garda. Garda existovala s několika přestávkami až do třicátých let 20. století. Vlastnila dva prapory. Jak vypadal prapor, který daroval gardě r. 1825 městský hormistr František Schubert, nevíme. Byl používán až do r. 1864, kdy byl zhotoven nový prapor z bílé hedvábné látky, rámované modrými a červenými trojúhelníky, nesoucí na aversu obraz Panny Marie a letopočet 1825, na reversu znak města Vrba a rok 1864. Prapor byl upevněn na modro-bílo-červené žerdi se špicí z bílého kovu. Zda je prapor dochován, nevíme.⁴⁸⁾

ZLATÉ HORY [o. Bruntál]

Uniformovaný měšťanský střelecký sbor, zřízený výnosem zemské vlády slezské v Opavě 10. 7. 1803 jako součást střelecké společnosti ve Zlatých Horách (Cukmantlu), jejíž založení je kladeno do r. 1625, používal až do r. 1839 dva střelecké prapory. Pro jejich špatný

Obr. 4 — Skica praporu privilegované střelecké společnosti v Odrách z roku 1910.

Obr. 5 — Skica praporu střelecké společnosti ve Vidnavě z roku 1891.

stav bylo v téže roce rozhodnuto opatřit nový prapor. Za 177 zl., vybraných sbírkou mezi 48 členy střelecké společnosti, byl pořízen nový černo-žlutý císařský prapor s rakouským orlem. Povolení k jeho nošení bylo vydáno dne 5. 2. 1870 zemskou vládou slezskou v Opavě na základě nejvyššího rozhodnutí císaře Františka Josefa I. ze dne 28. 1. 1870. Tento prapor byl v r. 1913 nahrazen praporem novým, pořízeným za částku 211 rakouských korun.⁴⁹⁾ Nic bližšího o praporech nevíme.

ŽULOVÁ (o Šumperk)

Střelecká společnost v Žulové (Frýdeberk), založená r. 1705, vlastnila dva střelecké prapory.⁵⁰⁾ O praporu z r. 1848 nevíme vzhledem k chybějícímu archivnímu materiálu nic. Zhotovení druhého praporu s umístěným městským znakem bylo povoleno zemskou vládou slezskou v Opavě dne 24. 8. 1904.⁵¹⁾ Zlatě vyšíváný modro-žlutý prapor, zhotovený vídeňskou firmou Seelig, nesl na modré straně znak města a nápis „Bürgerliche Schützengesellschaft Friedeberg 1905“ a na straně žluté střelecký emblém a nápis „Üb' Aug' und Hand fürs Vaterland!“.

Prapor byl vysvěcen během slavnostní střelby ke dvoustletému výročí trvání střelecké společnosti, konané ve dnech 13.—20. srpna 1905 v Žulové.⁵²⁾

Z uvedeného přehledu vyplývá, že z vexilologických památek po střeleckých spolcích ve Slezsku se dochovaly jen zlomky. Je-li podchycen veškerý dochovaný materiál, nemohu potvrdit.⁵³⁾ Rovněž v dochovaném archivním materiálu střeleckých spolků jsou o praporech, až na výjimky, jen sporadické zmínky.⁵⁴⁾

Práce o praporech střeleckých spolků ve Slezsku je první svého druhu, podobný soupis nebyl dosud u nás publikován. Budu povděčen za všechny připomínky k textu článku a za upozornění na jakýkoliv vexilologický materiál střeleckých spolků ve Slezsku a na Moravě, jehož soupis připravuji.

Fotografie: Luděk Pustka, Slezské muzeum, Opava.

Poznámky:

1. Prapor byl užíván měšťanským sborem také o církevních slavnostech, jak je popisuje J. K., Die Engelsberger Bürgergarde, Freudenthaler Ländchen, 1922, s. 29—31.
2. Jelonek, Emil: Kurze Geschichte des Wagstädter Schützenvereins, Schützenzeitung, Opava 1933, č. 1—5.
3. SOA Opava, Zemská vláda slezská (dále ZVS), sign. III/25.
4. OA Opava, Střelecká společnost v Brumovicích, Protokol schůzí „Braunsdorfer Schützengesellschaft“ 1887—1937.
5. Rozmanith, Josef: Gedenkblatt der freudenthaler Schützengesellschaft aus dem Jahre 1866, Freudenthaler Ländchen, 1929, s. 49—50.
6. OA Bruntál, Střelecký spolek Bruntál, „Conferenz Buch der Freudenthaler Schützengesellschaft, sign. 1.
7. Geschichte des Freudenthaler Schützenvereins, Fest-Zeitung zum III. österr. schles. Landesschiessen, Bruntál 1907, s. 10.
8. Ochetz, Julius: Die Kirchengarde von Freudenthal, Freudenthaler Ländchen, 1926, s. 14.
9. Peschke, Adolf: Die Benischer Nationalgarde des Jahres 1848, Benischer Ländchen, 1935, s. 61.
10. Týž: Die bürgerliche Schützengesellschaft Benisch, Benischer Ländchen, 1937, s. 62.
11. Prapor popisuje E. Šefčík: Spolkové prapory ve vexilologické sbírce Slezského muzea v Opavě. Časopis Slezského muzea v Opavě — B, 1982 (31), s. 85—86. Prapor má inv. č. J 1.
12. SOA Opava, Sběrka fotokopií, sign. II—112, „Chronik von Jauernig“, rkp. před r. 1850 s příписy do r. 1870. nefol.
13. Gedenkbuch des Oesterreichischen Schützenbundes (dále Gedenkbuch), Wien 1906, s. 87.
14. Viz poznámka 12.
15. SOA Opava, ZVS, sign. III/25.
16. Deutsche Post, Opava 1925, č. 111.
17. Kettner, Alois: Chronik der Freiwaldauer Bürgerlichen Schützen Gesellschaft, Frývaldov 1907, s. 98.
18. Urbásek, Karl: Zum VIII. Schlesischen Verbands- und Fahnenfest Schiessen in Freiwaldau, Schützenzeitung, Opava 1935, s. 85—86. Viz též Kettner, c. d., s. 99.
19. SOA Opava, ZVS, sign. III/25.
20. Schützenzeitung, Opava 1935, č. 16.
21. Königer, Ernst: Geschichte der Jägerndorfer Schützengesellschaft bis 1838, Krnov b. d., s. 29—30.

22. OA Bruntál, prac. Krnov, Střelecký spolek Krnov, kniha zápisů střeleckého spolku -- B.
23. Gedenkbuch, c. d., s. 86.
24. Kniha zápisů, viz pozn. 22. Antonín Sperlich byl v r. 1844 přijat za člena měšťanské střelecké společnosti a namaloval řadu královských terčů pro krnovské měšťany. Viz: B. Indra, Krnovští malíři od konce 18. století od osmdesátých let 19. století, Časopis Slezského muzea v Opavě -- B, 1981 (31), s. 38.
25. Praporky jsou uloženy pod přírůstkovými čísly: 945/61, 944/61, 961/61, 960/61, 962/61. Za umožnění prohlídky děkuji vedoucí muzea paní Vladimíře Kostrhounové.
26. Rolleder, Anton: Geschichte der Stadt und des Gerichtsbezirkes Odrau, Steyer 1903, s. 708.
27. SOA Opava, ZVS, sign. III/25.
28. Tamtéž, inv. č. 1859.
29. OA Opava, Střelecký spolek Opava, sign. IDc3, Střelecký protokol opavské střelecké společnosti od r. 1747, s. 344.
30. Tamtéž, s. 71.
31. Statuten des bürgerlichen Schützenkorps in Troppau z 25. 6. 1865.
32. Czeike, Josef Benedikt: Geschichte der bürgerlichen Schützengesellschaft Troppau, Opava 1928, s. 48.
33. Statuten der k. k. privilegierte Schützengesellschaft in Troppau z 10. 3. 1870.
34. Czeike, c. d., s. 133.
35. Czeike, c. d., s. 257. Dnes již asi nezjistíme, o jaký znak na bílé straně praporu se jednalo. V § 33 stanov z 25. 6. 1865 (jež však nebyly schváleny) se říká, že „sbor má právo nositi prapor ve slezské zemské barvě“ (žlutá) „a opavské městské barvě“ (bílo-červená) „s císařským orlem nebo slezským zemským znakem na jedné a opavským městským znakem na straně druhé“. V § 33 stanov z 10. 3. 1870, schválených zemskou vládou slezskou v Opavě dne 18. 5. 1870, je uvedeno, že „sbor má právo nositi prapor v opavských městských barvách, jehož jedna strana nese císařského orla a druhá strana opavský městský znak“. Nikde se nemluví o „střeleckém znaku“ (Schützenwappen), který měl prapor podle Czeikova popisu nést.
36. OA Opava, Střelecký spolek Opava, sign. IDc5, Pamětní kniha dárců praporu střelecké společnosti z r. 1877.
37. Czeike, c. d., s. 134-136.
38. Stuha je uložena ve vexilologické sbírce Slezského muzea v Opavě pod inv. č. J 22.
39. Czeike, c. d., s. 257.
40. Czeike, c. d., s. 258.
41. Je uložena vexilologické sbírce Slezského muzea v Opavě pod inv. č. J 25. Za umožnění prohlídky stuh a praporu děkuji dr. E. Šefčíkovi.
42. SOA Opava, Pozůstalost E. Richtera, Eduard Richter: Geschichte der Stadt Hotzenplotz, díl I., 1897, s. 72, rkp.
43. Gedenkbuch, c. d., s. 86.
44. SOA Opava, ZVS, sign. III/25.
45. Schützenzeitung, Opava 1935, č. 5--6.
46. Statuten der k. k. priv. Teschner Schützengesellschaft, Těšín 1872, s. 5--6.
47. OA Šumperk, prac. Javorník, Střelecký spolek Vidnava 1666--1938.
48. Benzing, Leo: Das Bürgergardekorps in Würbenthal, Die Heimat, Opava 1924 (r. 2), s. 88--91.
49. Hoffmann, J. C.: Chronik der bürgerlichen Schützengesellschaft Zukmantel, Zlaté Hory 1913, s. 107-110, 174.
50. Gedenkbuch, c. d., s. 85.
51. SOA Opava, ZVS, sign. III/25.
52. Schützen Zeitung, Brno 1905, č. 38.
53. V r. 1981 jsem se obrátil na všechna muzea na Moravě s žádostí o informace, jaký materiál střeleckých spolků moravských a slezských měst je depnován ve sbírkách. Výsledek uvádím v článku.
54. S podivem konstatujeme, že tak významným spolkovým předmětům, jakými byly bezesporu střelecké prapory, je ve spolkových spisech věnována tak malá pozornost. Dovídáme se např., kolik střelci snědli a vypili během každoroční královské střelby, ale kdy a kým byly prapory zhotoveny, uvedeno není.

Z dějin Vítkovických železáren

Vladimír Markl

Vznik a vývoj tovární značky V.Ž.

Vítkovické železářny, národní podnik.

Naše exkurze do dějin Vítkovických železáren pomalu končí. Zbývá časový úsek let 1945--1983, mnohým z nás důvěrně známý. Krátká období drobných krizí byla vystřídána velkými úspěchy a nebývalým rozletem tvůrčí iniciativy. Je to období poměrně krátké, ale slavné. Když bylo vyhláškou č. 206 ministra průmyslu ze dne 27. 12. 1945 s účinností od 27. 10. 1945 znárodněno VÍHT, čekaly podnik obrovské potíže a překážky. Železářny ne-

byly sice zničeny válkou, ale řada potíží, které se ho-
madily, zdály se být nepřekonatelné. Výrobní kapacita
podniku byla využita zhruba na 40 %, závody byly orien-
továny na válečnou výrobu a bylo nutno celý výrobní
program od základů změnit. Finanční prostředky odčer-
pala firma Gibet, nebyl vozový park pro dovoz surovin
a pracovníků, mnoho dělníků odešlo budovat pohraničí
a jak víme, bylo nutno nahradit 70 % technického a ad-
ministrativního personálu. Nedostatek pracovních sil byl

řešen nábořem a během r. 1945 bylo přijato 6764 nových pracovníků, sice s požadavky na zařazení do pracovních výhodných profesí, ale bez kvalifikace. Neradostnou finanční situaci se snažilo vedení V. Ž. řešit získáním náhrady za škody způsobené podniku válečnými událostmi. Jednalo se zhruba o 25 říšskoněmeckých firem, z nichž 19 leželo v západní zóně okupovaného Německa a pouze 11 bylo ochotno vyrovnat se s předloženými požadavky. Ani spor s firmou Gibet nebyl úspěšný. Tzv. jižní závod v Kunčicích zůstal jako říšskoněmecký majetek v rukou sovětských vojsk coby válečná kořist. Díky pochopení velení sovětských vojsk byl však už v listopadu 1945 předán zpět pod správu závodu. Dalším neradostným faktem bylo omezení exportní výroby. Sklady zůstaly buď úplně prázdné, nebo v nich zbylo zboží pro německé zákazníky. Železniční spojení existovalo pouze se Svýcarskem. Přes všechny uvedené potíže se v zakázkové kanceláři začaly hromadit objednávky z Belgie, Dánska, Finska, Francie, Holandska, Itálie, Norska a Švédska, avšak v té době nebylo možno jejich požadavkům vyhovět. Táž situace byla i se zakázkami pro Sovětský svaz.

Zásadním mezníkem ve vývoji podniku byl 23. březen 1946, kdy v Úředním listě Republiky československé byla otištěna vyhláška ministerstva průmyslu o zřízení Vítkovických železáren, národního podniku. Se zpětnou platností od 1. 1. 1946 byly k železárnám přičleněny další podniky, a to Akciová společnost pro hlubinné vrtání v M. Ostravě, Vápenka Studénka, Stavební společnost ve Fryštátě a továrny na staviva Orlit v Praze. Toto posílení bylo vlastně kompenzací za ztrátu dolů Anselm, Doubrava, Hlubina, Ida, Luis a Oskar; dále byly odloučeny koksovna a briketárna Karolina, elektrárna Karolina, dvůr v Porubě a cihelna se dvorem v Doubravě. Vedení železáren usilovalo o připojení dalších podniků k základnímu závodu, ale jeho návrhy s výjimkou splnutí s Válcovnou trub a železa ve Svinově v r. 1947 nebyly akceptovány. Proces úprav a zásahů do struktury podniku trval až do r. 1951.

Snad by nebylo na škodu zmínit se o některých majetkoprávních vztazích. V první řadě to byl spor V. Ž. s rothschildovsko-gutmannovskou skupinou o londýnské finanční hodnoty a prodeji akciové účasti na dole Freja ve Švédsku. Veškerý majetek bývalého VHHT byl znárodnovacím dekretem převeden na národní podnik Vítkovické železářny, které se s původními majiteli přiměřeně vyrovnaly. V roce 1948 byl vyvolán spor o vlastnictví těžiště dolu Freja. V té době se protahování sporu mohlo zvrtnout pro Československo v riskantní podnik; švédská vláda mohla a. s. znárodnit a převod financí by byl velmi náročný, bylo nutno postupovat nejen rychle, ale hlavně uvážně. Dalším aspektem, hovořícím pro brzké ukončení celé záležitosti, byla možnost snížení získaného kapitálu o likvidační daň, navíc hrozilo nebezpečí, že švédský soud by mohl vlastnické nároky anulovat. Posledním důvodem ke spěchu byly tzv. londýnské finanční hodnoty. V. Ž. převzaly znárodněním nejen aktiva, ale i pasiva bývalého podniku, a to nejen doma, ale i v zahraničí. Jednání bylo ve Stockholmu r. 1950 úspěšně dovedeno do konce, železářny získaly z podílu 17 536 000 švédských korun, což bylo víc, než požadovala skupina rothschildovsko-gutmannovského kapitálu za celý podíl. Bývalí představitelé železáren nemohli již vznášet finanční požadavky na V. Ž. Podstatněji hře dopadl spor s firmou Gibet. Ta byla v roce 1951 zrušena a po shrnutí všech pro a proti byl proces zastaven.

Krátce po skončení II. světové války se začínají železářny vzpamatovávat z poválečné krize, daří se nejen plynuleji zásobovat vnitřní trh, ale vzestupnou tendencí začíná mít i export. Po roce 1948, vzhledem k nově vzniklé situaci v ČSR, ztrácí železářny některá tradiční odbytiště v západní části Evropy. Diskriminace je překonána velkými zakázkami do SSSR, Polska, Rumunska a od r. 1950 i do Číny, navíc výrobky železáren byly exportovány v celcích montovaných v jiných podnicích. Ovšem přes tyto dílčí úspěchy nebylo možno trvale se smířit se ztrátou některých trhů natrvalo, výměnou za výrobky získávaly železářny měď a jiné strategické suroviny důležité pro výrobu. Celá situace získala příznivější obrát teprve v r. 1956.

Rok po Únorových událostech bylo započato se stavbou Nové huti, která byla projektována jako pobočný závod železáren. Profesní struktura zaměstnanců však zatím neodpovídala potřebám. Nedostávalo se odborných pracovníků, množství brigádníků nebylo možno začlenit do stálých kolektivů pro jejich nezkušenost, odborné znalosti a namnoze ne zcela odpovídající pracovní morálku. Částečným zlepšením této situace bylo vyřeše-

Obr. č. 1

VÍTKOVICKÉ ŽELEZÁRNY

NÁRODNÍ PODNIK

PRAŽSKÁ KANCELÁŘ

PRAHA II, BREDOVSKÁ 11

Vítkovické železářny Pražská kancelář, Praha II, Bredovská 11

VÍTKOVICE STEELWORKS OF KLEMENT GOTTWALD

OSTRAVA, CZECHOSLOVAKIA

Obr. č. 2

ní prvních vyučenců, absolventů základní odborné školy v r. 1950. Týž rok byla uvedena do provozu železniční vlečka na staveniště nových provozů v Kunčicích¹⁾.

Nastínili jsme si některé problémy vývoje železáren a můžeme se vrátit ke sledování vývoje emblému. Tak, jako se pomalu rozjížděla výroba, tak i jednotlivé OŽK i vedení podniků uvažují o nastolení pořádku mezi jednotlivými ochrannými známkami, ev. o jejich znovuoživení. V našem případě se tak stalo 17. 7. 1946, kdy Kratochvílův návrh byl OŽK akceptován a ochranná známka zapsána pod č. 116 950. Týden nato OŽK zaslal pod č. j. 15 834/46 přípis o znovu-přihlášení ochranné známky zapsané či obnovené po 4. 5. 1945. Vedení podniku odpovídá 2. září 1946 v tom smyslu, že chce přihlásit původní ochrannou známku, ale zaslal štoček ochranné známky z r. 1926 s letopočtem 1929. Celá věc je úplně vyjasněna 19. září téhož roku, kdy se vedení V. Ž. rozhodlo definitivně pro Kratochvílovu známku a písemně ruší registraci ochranných známek z období VHHT. Posledním rozřešením této otázky je dopis OŽK Plzeň, ve kterém je vedení VŽ dotazováno, zda trvá na užívání ochranné známky VHHT z doby národní nesvobody. Je přiložen její známkový rejstřík, kde je „W“ v různých modifikacích zastoupeno u následujících firem: Walter Blum — Opava, Waldes — Praha-Vršovice, Ferdinand Weber — Písek. ²⁾

V té době jsou používány hlavičkové papíry s textem:

VÍTKOVICKÉ ŽELEZÁRNY
NÁRODNÍ PODNIK (obr. č. 1)

a to zprvu na tiskopisech z doby národní nesvobody³⁾, později též nápis na běžných formulářích. První řádek je dlouhý 90 mm a vysoký 25 mm, druhý řádek má výšku 14 mm. Z této doby existují další tiskopisy s textem: „VÍTKOVICKÉ ŽELEZÁRNY národní podnik“. Nový emblém se dostává na hlavičkové papíry na sklonku roku 1947, první exemplář nám známý je z 5. 12. téhož roku. V textu čteme:

VÍTKOVICKÉ ŽELEZÁRNY
NÁRODNÍ PODNIK
OSTRAVA 10
ČESKOSLOVENSKO

Emblém o ploše 8×8 mm je umístěn pod slovem Československo. Celá plocha nápisu je tvořena obdélníkem o výšce 24 mm a délce 60 mm. První řádek má rozměry — výška 3 mm, délka 60 mm, u druhého řádku je výška 2,5 mm, délka 37 mm. Třetí řádek je vysoký 2 mm a dlouhý 23 mm a konečně výška čtvrtého řádku je 1,5 mm a délka 24 mm⁴⁾. Existuje text o výše uvedených roz-

měrech s podtiskem v modré barvě:

1828—1948
120 let ⁵⁾.

Koncem roku 1948 převládlo ve všech závodech V. Ž. přání, aby podnik nesl jméno Klementa Gottwalda. Tehdejší prezident dne 20. 11. 1948 souhlasí a na krátkou dobu podnik nese název: „Vítkovické železářny n. p. Gottwaldovy závody, Ostrava“. Vzápětí se však název mění a na čtvrtstoletí se ustálil na znění: „Vítkovické železářny Klementa Gottwalda, národní podnik“.

První ukázkou z tohoto období je hlavičkový papír s textem:

VÍTKOVICKÉ ŽELEZÁRNY
KLEMENTA GOTTWALDA
NÁRODNÍ PODNIK
OSTRAVA 10

Emblém o ploše 10×10 mm je umístěn pod slovem Ostrava. Plocha, kterou nápis zabírá, je obdélníková o výšce 30 mm a šířce 60 mm. Jednotlivé řádky jsou členěny následovně: 1. výška 3 mm, délka textu 60 mm; 2. 2,5 mm a 60 mm; 3. 2,5 mm a 32 mm; 4. 2,5 mm a 32 mm.⁶⁾

Existuje též text o totožných rozměrech s modrým podtiskem:

1828—1948
120 let ⁷⁾.

Razítko na obchodních tiskopisech je třířádkové s legendou:

VÍTKOVICKÉ ŽELEZÁRNY
KLEMENTA GOTTWALDA
NÁRODNÍ PODNIK ⁸⁾.

Dnem 1. 1. 1952 byla z působnosti V. Ž. vyčleněna Nová huť a stala se samostatným podnikem a rok nato byly vyčleněny montážní provozy a ustaven podnik Hutní montáže. Proč dochází k dalším reorganizacím? Nová huť, resp. její staveniště, je dotována z finančního limitu V. Ž., nový podnik má převzít nosný program železáren. Ty mají být odsunuty do role „druhých houslí“, měly suplovat pouze tam, kde bylo momentálně třeba a časem měly být úplně zrušeny. Tento postup se naštěstí ukázal jako poněkud ukvapený, a tak se k mateřskému podniku v r. 1958 vrací Hutní montáže a navíc jsou přičleněny další podniky — Kotouč Štramberk a Mostárna Lískovec. Blýskáním na lepší časy je založení provozu 052 v roce 1959, a to z bývalé STS v Kojetině. V třetí pětiletce se konečně začíná rozvíhat modernizace i v samotných železárnách. V roce 1962 se konečně promítá nový název podniku do emblému V. Ž. K původnímu z roku 1946 přibýly do dolní části písmena VŽKG a tato

VÍTKOVICE

ŽELEZÁRNY A STROJÍRNY KLEMENTA GOTTWALDA

NÁRODNÍ PODNIK • 706 02 • OSTRAVA 6

Obr. č. 3

úprava je zapsána dne 26. 3. 1962 pod č. 115 049. Od tohoto dne jsou oba emblémy postaveny na stejnou úroveň a jsou zároveň ochrannými známkami části produkce výrobků železáren.

Podíváme se teď na několik modifikací obchodních tiskopisů. První ukázkou je text zabírající plochu o výšce 32 mm a délce 60 mm. Text zní:

VÍTKOVICKÉ ŽELEZÁRNY
KLEMENTA GOTTWALDA
NÁRODNÍ PODNIK
OSTRAVA 71
ČESKOSLOVENSKO

Pod posledním slovem se nachází emblém z r. 1946 na ploše 11×11 mm. Pokud se podíváme na rozměry jednotlivých řádků, pak zjistíme následující hodnoty: 1. a 2. řádek jsou totožné, výška = 3 mm, délka 60 mm. 3. řádek je vysoký 1,5 mm, jeho délka je 23 mm. 4. řádek má výšku 2 mm a délku 28 mm. 5. řádek je stejně vysoký jako předcházející, délka = 32 mm⁹⁾. V následující ukázce již můžeme vidět nový emblém, který má výšku 11 mm, šířku 12 mm a je umístěn nad legendou následujícího znění:

VÍTKOVICKÉ ŽELEZÁRNY
KLEMENTA GOTTWALDA
NÁRODNÍ PODNIK
ŘEDITEL

Plocha nápisu je dána výškou 29 mm a šířkou 49 mm. Jednotlivé řádky mají následující rozměry: 1. a 2. je totožný, jeho výška je 3 mm a délka 29 mm, třetí řádek je vysoký 2 mm a dlouhý 18 mm, výška čtvrtého řádku je 2,5 mm, délka je rovna 13 mm.¹⁰⁾

Další ukáзка zabírá plochu o výšce 36 mm a délce 55 mm, emblém z r. 1946 se nalézá pod posledním řádkem a zabírá plochu 11×11 mm. V textu čteme:

VÍTKOVICKÉ ŽELEZÁRNY
KLEMENTA GOTTWALDA
NÁRODNÍ PODNIK
OSTRAVA 71
Československo
Nadřízený orgán MHD

Jednotlivé řádky mají následující rozměry: 1. a 2. řá-

dek jsou totožné o výšce 3 mm a délce 55 mm, třetí řádek je vysoký 2 mm, čtvrtý pak 2,5 mm, oba stejně dlouhé, totiž 29 mm. Poslední dva řádky jsou totožné výškou, a to 2 mm velká písmena a 1 mm písmena malá, délka pátého řádku je 18 mm a 6. řádku 29 mm.¹¹⁾

Další hlavičkový papír se od předchozí ukázky liší pouze několika maličkostmi, výška je 34 mm, délka je totožná a chybí uvedení nadřízeného orgánu.¹²⁾

V době nového rozmachu začíná stoupat export do kapitalistických států, takže v šedesátých letech vyvážejí V. Ž. své výrobky do 65 zemí světa. Kdybychom se chtěli zmínit o všech novinkách ve výrobě a nových technologiích, přesáhl by výčet těchto úspěchů dalece rámec našeho článku a tak se pouze lehce dotkneme některých problémů mimo výrobu. V první řadě to byla nová akvizice propagace výrobků železáren, populární postavička rytíře Vítky. Byla kreslena se štítem a dřevcem, v převážné míře bývá umístěn na štítu emblém V. Ž. a na dřevci upevněn praporec s nápisem: „VÍTKOVICE STEEL“. Tým nápis se objevuje v propagačních brožurách železáren, a to jak s emblémem V. Ž., tak i bez něj (obr. č. 2). Pro zajímavost se zmíníme pouze o skutečnosti, že v roce 1964 byl předán Dům kultury pracujících do užívání VŽKG a zřízen podnikový archiv železáren.

S emblémem z r. 1958 se setkáváme na hlavičkovém papíře v další ukázce, textová část zabírá plochu o výšce 36 mm a délce 55 mm, emblém, umístěný pod posledním slovem, je vysoký 11 mm a jeho šířka je 12 mm. V textu čteme:

VÍTKOVICKÉ ŽELEZÁRNY
KLEMENTA GOTTWALDA
NÁRODNÍ PODNIK
OSTRAVA 31
Československo

Rozměrově je 1. a 2. řádek totožný, výška písma je 3 mm, délka textu pak 55 mm, výška písma 3. a 4. řádku je 2 mm, třetí řádek je dlouhý 29 mm a čtvrtý 21 mm. V pátém řádku je délka slova 18 mm, velká písmena jsou vysoká 2 mm, malá 1 mm.¹³⁾

Na sklonku šedesátých let byl v oběhu tiskopis s emblémem z r. 1953 a textem:

VÍTKOVICKÉ ŽELEZÁRNY KLEMENTA GOTTWALDA
NÁRODNÍ PODNIK • OSTRAVA • ČESKOSLOVENSKO

VÍTKOVICE

**ŽELEZÁRNY A STROJÍRNY
KLEMENTA GOTTWALDA
NÁRODNÍ PODNIK • 70602 OSTRAVA 6**

Cís. org. 123 — 03 — 01

Vítkovice — Železářny a strojířny Klementa Gottwalda, 706 02 Ostrava 6

Obr. č. 4

Délka obou řádků je totožná, a to 125 mm, v prvním řádku jsou zvýrazněna písmena V, Ž, K, G, jejich výška je 6 mm, zbývající písmena jsou vysoká 4 mm, výška druhého řádku je 3 mm. Emblém je umístěn před názvem podniku a má rozměry o výšce 15 mm a šířce 17 mm.¹⁴⁾

V roce 1970 byla zahájena výstavba nové cementárny ve Štramberku a 20. května 1971 bylo na počest 50. výročí vzniku KSČ založeno Muzeum VŽKG a 15. března 1972 byl proveden poslední odpich surového železa na Žofinské huti. Týž rok byly uvolněny nemalé částky na rozšíření závodní nemocnice a lůžkové kapacity zotavovny v Kostelci u Štípy. Na protest firmy „IRON STEEL“ je zakázáno používat za slovem Vítkovice anglický název pro ocel.

Od 1. 1. 1973 se mění celý název podniku na: „VÍTKOVICE, železářny a strojířny Klementa Gottwalda, národní podnik“. Z této éry jsou nám známy dva druhy obchodních tiskopisů. První vidíme na obrázku č. 3 a druhý na obrázku č. 4. Na obr. č. 3 čteme text:

VÍTKOVICE

ŽELEZÁRNY A STROJÍRNY KLEMENTA GOTTWALDA
NÁRODNÍ PODNIK • 706 02 • OSTRAVA 6

Výška textu je 15 mm, délka 80 mm, s emblémem je délka obrazce 113 mm, výška 22 mm, emblém zabírá plochu o výšce 22 mm a šířce 23 mm. Jednotlivé řádky mají následující rozměry: 1. řádek — výška 7 mm, délka 41 mm; 2. řádek — výška 4 mm, délka 80 mm; 3. řádek — výška 3 mm, délka 41 mm.¹⁵⁾ Barva textu je černá.

Poněkud podrobněji si všimneme další ukázky, a to pro její barevné modifikace (obr. č. 4). Plocha, kterou zabírá text, je tvořena výškou 20 mm, délka je ve třech případech 45 mm a v jednom 46 mm. S emblémem, který je umístěn v obdélníku o výšce 31 mm a délce 21 mm, nápis měří 117 mm. Emblém sám má šířku 15 mm a výšku 14 mm. Plocha, ve které je emblém umístěn, je nám známa ve čtyřech barevných provedeních: a) šedo-modrá, b) stříbrná, c) tmavě šedá, d) šedo-zelená.¹⁷⁾ Barva textu je vždy totožná s barvou obdélníku, ve kterém je umístěn emblém. Délkové rozlišení textové části je rozdílné pouze v bodě c). Slovo VÍTKOVICE je podtrženo vždy červenou linkou.

Hlavičkový papír bez emblému používal ve zmíněné době Podnikový archiv VŽKG (obr. č. 5).

Pro úplnost si povšimneme podnikového razítka z éry národního podniku. V textu čteme:

VÍTKOVICE
ŽELEZÁRNY A STROJÍRNY
KLEMENTA GOTTWALDA
NÁRODNÍ PODNIK

Plocha, kterou zabírá, je tvořena obdélníkem o výšce 17 mm a délce 40 mm. Řádky mají následující rozměry: 1. řádek je vysoký 4,5 mm, 2. a 3. řádek má výšku 2 mm, čtvrtý řádek je vysoký 1,5 mm. Délka všech řádků je shodná, totiž 40 mm.¹⁸⁾

Jednu z forem propagace výrobků VŽKG pro zahraničí vidíme na obr. č. 6. Jako zajímavost si uvedeme, že v dubnu 1975 byla zahájena doprava hutních výrobků z železáren po řece Odře do PLR, a to z přístavu Vítkovice v Bohumíně a o dva roky později se konal 14. července zahajovací let letadlem Vítkovice 2.

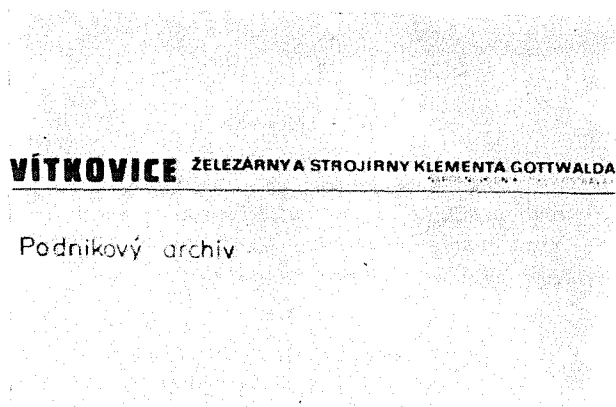
S platností od 1. 1. 1979, vzhledem k nové struktuře podniku, bylo slovo „národní“ v názvu nahrazeno slovem „oborový“. Do organizační struktury jsou zahrnuty následující podniky: Transporta, n. p., Chrudim; Žďárské strojířny a slévárny, n. p., Žďár n. S., Mostáreň Brezno, n. p., Brezno; Výzkumný ústav transportních zařízení Praha; Uničovské strojířny, n. p., Uničov; Hutní montáže, n. p., Ostrava.¹⁹⁾

„Oborový emblém“ můžeme vidět na zadní straně tohoto čísla, uprostřed je umístěn emblém VŽKG z r. 1946 a další emblémy jsou řazeny podle směru chodu hodinových ručiček, a to od číslice 12. První hlavičkový papír se podobá svým rozvržením obr. č. 4, výška nápisu, stejně jako dělení řádků a rozměry obdélníku s emblémem, jsou totožné, liší se pouze v celkové délce, ta je 119 mm, délka nápisu je 42,5 mm. Barva písma a podkladu emblému je tmavě šedá.²⁰⁾ Na obr. č. 7 vidíme další modifikaci. Výška textu je 20 mm, délka 44 mm, slovo VÍTKOVICE je podtrženo červenou čarou. Emblém o rozměrech 14×14 mm je umístěn v obdélníku o výšce 18 mm a šířce 15 mm. Nápis včetně obdélníku je dlouhý 62 mm. Tisk je barvy modré.²¹⁾ Poněkud odlišnější je další ukázka. Textová část je shodná s obr. č. 7, pro

všechny čtyři řádky činí 39 mm. Výška písma u 1. řádku je 5,5 mm, druhý řádek je vysoký 3 mm, u třetího řádku je výška rovna 2,5 mm, čtvrtý řádek je vysoký 1,5 mm. Emblém, umístěný v modrém terčíku o Ø 15 mm, je vysoký 11,5 mm a široký 12 mm. Délka celého nápisu včetně terčíku je 62 mm, výška 16,5 mm. Další ukázka je rozměrově i obrazově totožná s textem na obr. č. 3.²²⁾ Z tohoto období je známo podnikové razítko s následujícím textem:

V Í T K O V I C E
ŽELEZÁRNY A STROJÍRNY
KLEMENTA GOTTWALDA
OBOROVÝ PODNIK

23)

Obr. č. 5

Zabírá plochu o výšce 16 mm a délce 40 mm. Výška písma 1. řádku je 4,5 mm, druhý a třetí řádek je vysoký 2,5 mm, čtvrtý 2 mm.

Od 1. 1. 1981 je v názvu podniku pojem „oborový“ nahrazen výrazem „koncernový“. Na obr. č. 8 čteme následující text:

V Í T K O V I C E
ŽELEZÁRNY A STROJÍRNY
KLEMENTA GOTTWALDA
KONCERNOVÝ PODNIK ● 706 02 ● OSTRAVA 6

Nápis zabírá plochu o výšce 22 mm a délce 47 mm, písmena u slova VÍTKOVICE jsou vysoká 6 mm, druhý řádek je vysoký 3 mm, třetí 3,5 mm, čtvrtý má výšku 2,5 mm. Emblém je uložen v horní polovině obdélníku o výšce 22 mm a délce 12 mm a má rozměry 11,5×11,5 mm. Podkladová barva a barva písma je ve dvou provedeních, a to modrá a ultramarínová; stejnou barvou je podtrženo slovo VÍTKOVICE.²⁴⁾ Další modifikace²⁵⁾ je po stránce alfabeticke rozložena na stejné ploše jako výše zmíněná ukázka, emblém je uložen v horní polovině obdélníku o výšce 19 mm a délce 20 mm, délka nápisu včetně obdélníku je 61 mm, tisk je černý stejně tak jako čára pod názvem podniku, výška řádku 1. je 6 mm, řádků 2. a 3. 3,5 mm, čtvrtý řádek je vysoký 2,5 mm. Zároveň se změnou v názvu podniku se mění i jeho zkratka z VŽKG na VŽSKG. Poslední zmínku o tisku věnujeme ukázce tvarově podobné obr. č. 3. Text zabírá stejnou plochu jako u předešlých ukázek tohoto typu, emblém je 19,5 mm vysoký a 20 mm široký. Řádky 1—3 jsou totožné s předchozími ukázkami, pouze čtvrtý řádek je vysoký 2 mm. Text včetně emblému je dlouhý 77 mm. Tisk je barvy černé²⁶⁾

U každé části ze série článků o vzniku a vývoji emblémů VŽ byly uvedeny prameny a literatura. Pro úplnost se u některých institucí, z jejichž materiálů bylo čerpáno, zastavíme.

1) Podnikový archiv VŽSKG:

V podobě, jakou známe dnes, byl založen v roce 1954. Jistěže spousta listin byla archivována již dříve, ale škody které napáchala na listinném materiálu válka a krátké období po ní, nelze již odčinit. Spisový materiál byl ke konci II. světové války z obavy před možným zničením uložen v podzemí nynějšího dolu Rudý říjen (dříve Ida) a mikroklimatické podmínky zde nebyly nejpříznivější. To, co nezničila příroda, pomohli likvidovat po válce lidé díky volnějšímú přístupu k archiváliím (bý-

VÍTKOVICE STEELWORKS OF KLEMENT
GOTTWALD

Obr. č. 6

valé konírny), a tak nyní schází pečetidla a řada pečeti z listin. Mnohé pečeti byly tak zničeny, že nešly pro naše účely použít. Avšak díky tomu, že se zachovalo zhruba 20 ks pečetidel, mohli jsme zhotovit novotisky a tak přiblížit namnoze originální věci. Díky ochotě a nebyvalé trpělivosti pracovníků této instituce bylo možno provést celkem solidní průzkum archiválií a z nich učinit takmžr nosnou páteř prvních tří pokračování našeho seriálu. Z celé záplavy fondů byly vybrány pouze ty, o kterých se soudilo, že budou mít prioritní vztah k našemu tématu.

2) Muzeum VŽSKG:

Jeho fondy sloužily jako doplňující materiál hlavně z 2. poloviny působení VHHT až po současnost. Materiály zde uložené jsou až na několik výjimek zaměřeny spíše na technický rozvoj železáren a na postavení pracujících v různých údobích vývoje podniku. Bohužel, pro naše účely je nebylo možno plně excerpcovat.

3) Podnikový archiv GR — OKD, koncern:

Pro bohatost fondů, dotýkajících se problematiky V. Ž., byl více než rovnocenným partnerem PA VŽSKG, zvláště svými fondy Severní dráha Ferdinandova a Důlní škody z oddělení Důlního měřiče a geologa. Oba tyto fondy byly pro nedostatek času excerpcovány sondážně, ale svůj účel splnily. Bylo by možno využít i písemností jednotlivých důlních podniků, náležejících k SDF či VHHT, stejně tak fondu Ředitelská konference, ale máme za to, že výsledek by nebyl úměrný vynaložené námaze.

4) Státní oblastní archiv v Opavě, včetně pracovišť v Olomouci, Janovicích a Kroměříži:

Zde byly excerpcovány fondy z let 1828—1848 (Kroměříž — fond ÚŘAS, Opava — fond Policejní ředitelství v Mor. Ostravě — Prezidiální spisy, a to z přelomu sto-

letí). Bohužel nedotčena zůstala spisová agenda velko-
statku Hukvaldy a pro práce na novém uspořádání fon-
du OŽK Olomouc nebylo možno, až na nepatrné výjimky,
tento fond alespoň prohlédnout.

5) Ostravské muzeum:

Některé podklady byly získány z bohaté knihovny a
drobné jednotlivosti z různých fondů tohoto zařízení,
které se zabývá ve své podstatné části jinou činností.
Kromě již zmíněných materiálů byla to hlavně ochota
pracovníků poradit, kam se obrátit pro další informace,
což pomohlo ke snadnější orientaci ve velkém množství
pramenů.

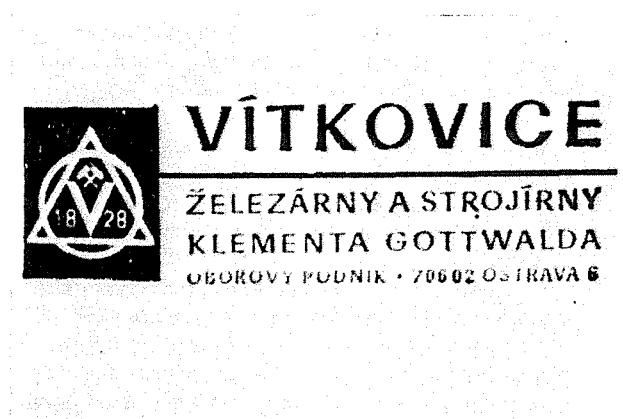
6) Archiv města Ostravy:

Má velmi bohaté fondy, z nichž pro nás nejpřitažli-

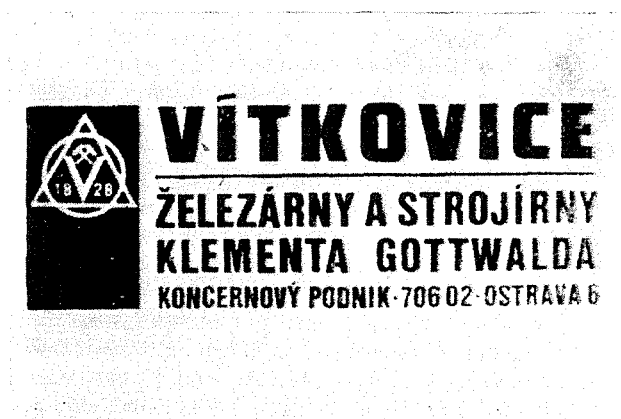
venovat všechny, proto těm, kteří byli nápomocní
radou a skutkem, buďtež tyto řádky poděkováním. Lze
si jen přát, aby tato pomoc při příštích pracích vět-
šího rozsahu nebyla anonymní, ale malé kolektivy byly
schopny zpracovat ve větší míře a lepší kvalitě všechna
zadání, která výbor KGHO bude čas od času v neustále
kratších intervalech od svých členů zajisté požadovat.
Vždyť jen tak je možno všechny získané informace
nejen utřídit, ale hlavně zpřístupnit badatelské veřej-
nosti.

P o z n á m k y

1) Matějček, J. — Vytiska, J.: Vítkovice, železářny a

Obr. č. 7

Obr. č. 8

vější jsou Drapalova sbírka a Archiv města Vítkovic. Ve
fotolaboratoři této instituce vznikla většina fotografií
ke všem částem studie.

7) Muzeum Kroměřížska v Kroměříži:

Z jeho bohatých sbírek pečetidel byly pro naše účely
některé využity pro novotisky již zničených pečeti.

8) Státní oblastní archiv v Brně:

Bylo doporučeno provést excerpce fondu Revírní báň-
ský úřad Brno, což však pro nedostatek času nemohlo
být provedeno.

9) Úřad pro vynálezy a objevy v Praze:

I pro tento úřad platí totéž, co pro SOA v Brně. Autor
článků byl v čilé korespondenci s pracovníky tohoto za-
řízení, ale nakonec pro nedostatek času a poměrně
komplikované možnosti studia od osobní návštěvy této
instituce upustil.

Závěrem

Série čtyř článků, kterou jste dočetli, byla příspěvkem
KGHO k výročí 155 let trvání Vítkovických železáren.
Původně to měla být kolektivní práce na jedné, obsaž-
nější stati, ale vlivem různých okolností kolektiv neza-
čal pracovat, i když jisté náznaky zde byly, a celá tíha
odpovědnosti za splnění vytčeného úkolu dosedla na
bedra autora. Tomu při postupném nalézání podkladů
bylo líto pomínout některé zajímavosti, aniž by je před-
ložil k posouzení širší veřejnosti. Tím se materiál hroma-
dil a výsledkem celého snažení byly již ony zmíněné člán-
ky. Ani ve světle těchto skutečností však není možno
hovořit o jediném autorovi. Není myslitelné, aby za
tak krátký čas shromáždil veškeré podklady vlastními
silami. Informace získával od desítek lidí, což pomohlo
ke snadší orientaci v celé problematice. Není možno vy-

a strojířny Klementa Gottwalda, Praha 1978, s.
246—388.

- 2) PA VŽSKG, Korespondence k obnově ochranných
známek, 1946—1948.
- 3) Tamtéž, Obchodní tiskopisy VHHT, kart. 11.
- 4) Tamtéž, Korespondence závodní rady, 1948.
- 5) Tamtéž, Písemnosti ve sporu..., kart. EV/79, složka
VI/A.
- 6) Tamtéž, kart. I/2c, složka 89.
- 7) Tamtéž, kart. V 6/A, složka 79.
- 8) Tamtéž, Ředitelská korespondence.
- 9) Tamtéž.
- 10) Tamtéž.
- 11) Tamtéž.
- 12) Tamtéž.
- 13) Tamtéž.
- 14) V soukromém majetku J. Paláta.
- 15) Korespondence VŽKG s OKR — Důl Vítězný únor,
k. p., Ostrava.
- 16) Korespondence VŽKG s SPŠH z 22. 9. 1975.
- 17) Korespondence VŽKG s Dolem Vítězný únor, k. p.,
Ostrava.
- 18) Tamtéž.
- 19) Politický kalendář VŽKG 1981.
- 20) Korespondence VŽKG s OKR — Důl Vítězný únor,
k. p., Ostrava.
- 21) Tamtéž.
- 22) Tamtéž.
- 23) Tamtéž.
- 24) Korespondence VŽSKG s OKR — Důl Vítězný únor,
k. p., Ostrava.
- 25) Tamtéž.
- 26) Tamtéž.

Ještě ke genealogii Řeplínských z Berečka

[K článku ve Zpravodaji KGH0, 1982, č. 1—2]

Na genealogii je přitažlivá zejména skutečnost, že nic není uzavřeno jednou provždy; s tímž problémem se po čase setkáváme náhodně ve změněných souvislostech. Poučení dřívější prací jej můžeme dále obohatit a rozvinout.

Tuto okolnost mám na mysli, narazím-li na některé „známé jméno“ při studiu pramenů či literatury. Potěší jistě potvrzení pouhé domněnky nezvratným faktem, doplnění mezery chybějícím článkem, nelze se však vyvarovat ani omylů.

V zájmu poznání pravdy je povinností autorovou, aby své předešlé výpovědi doplnil či poopravil a umožnil tak každému ze čtenářů nezkrácený pohled na předloženou problemiku.

Dne 11. 11. 1766 byly uzavřeny manželské smlouvy mezi slečnou Valburgou Kotulínskou z Kotulína a Františkem Jindřichem sv. pánem z Berečka. Mezi nevěstinými svědky se objevuje také Emanuel sv. p. Záviš z Osenic jako matčin bratr. K roku 1782 se skutečně připomíná Aloisie Žofie sv. paní Kotulínská, roz. sv. paní Závišová, vdova po plukovníkovi, jako tchyně Františka Jindřicha sv. p. z Berečka.¹⁾

Také bratr Františkův, Josef Ondřej Kryštof, se oženil s Josefou sv. paní Kotulínskou a měl s ní celkem 16 dětí, z nichž však v roce 1789 žili čtyři známí synové.²⁾

Domněnka, že se jednalo o sestry, je lákavá; k několika-násobnému příbuzenství mezi dvěma rodinami často docházelo. Tuto domněnku skutečně potvrzuje následující údaj:

František Ferdinand Kotulínský z Kotulína, narozený 4. 12. 1707 v Grachwicích, ženatý s Josefou Antoníí, dcerou Františka Josefa hr. z Hodic a Filipiny sv. paní v. Caretto, narozenou 31. 3. 1710 v Lašovicích, měl dcery Valburgu Terezií a Josefu Antonii. Prvá se 12. 11. 1765 vdávala v Bravanticích za Františka Jindřicha Jana sv. p. Řeplínského a zemřela 8. 5. 1776. Druhá se narodila 19. 2. 1736 v Grachwicích a 24. 2. 1756 se provdala za Josefa Ondřeje Kryštofa sv. p. Řeplínského.³⁾

Jak však srovnat tyto údaje se skutečnostmi výše uvedenými? (viz pozn. 1) František Josef Filip hr. z Hodic a Olbramic se narodil 1. 5. 1639 jako syn Julia Leopolda na Rudolticích a hradě Fulštejně a jeho první manželky Marie Barbory hr. z Nostic, zemřel roku 1727. Byl třikrát ženat. S první manželkou Annou Magdalenou roz. Oderskou z Lideřova, ovdovělou Trautmannsdorfovou a Kinskou, neměl dětí. Jeho druhou manželkou se stala blíže neznámá Rauhräfin Isabella, potřetí se oženil s Maxmiliánou Filipinou sv. paní v. Caretto. Z druhého manželství pocházela dcera Angelína Josefa, provdaná za Františka sv. p. Kotulínského.⁴⁾

Na první pohled je zřejmé, že data v poznámkách 3 a 4 zcela nesouhlasí. Nabízí se pak možnost nahlédnutí do farních matrik Bravantic, které nám dávají částečné vysvětlení.

12. listopadu 1765 zažily Bravantice jistě okázalou svatbu zdejšího pána, Františka Jindřicha Jana sv. p.

z Berečka s Herulou Walburgou Terezií sv. paní Kotulínskou z Kotulína, dcerou Františka Josefa sv. p., nejv. lejtnanta jízdního pluku knížete Hannoverského a velitele pevnosti Špílberka.⁵⁾

Jmenovaný byl s největší pravděpodobností už 1. ledna 1723 kornetem u téhož pluku a bylo mu tehdy 25 let. Pocházel z nemajetné moravské rodové větve a jeho rodiči byli Karel Maxmilián a Terezie z Luxenthalu, která zemřela 30. ledna 1725 ve Valašském Meziříčí.⁶⁾

František Josef byl ženat s Aloisí Žofií sv. paní Zavišovou z Osenic, dcerou Emanuela Kajetána a Antonie Fragštejnové z Načeslavic, dědičky statku Spálova. Její bratr Emanuel sv. p. Záviš z Osenic je skutečně spolu s Karlem hr. Vetterem sv. p. z Lilie uveden jako svědek sňatku.⁷⁾

Dobřenský se ve svých genealogických poznámkách dopustil omylu nebo již existující chybu převzal. Ztotožnil osoby Františka Josefa a Františka Ferdinanda Kotulínských v jednu a Valburgu Terezií tedy považoval za sestru Josefy Antonie. Přesto nelze pochybovat o správnosti dat o jejich rodičích. Nepotvrzuje se však hypotéza o sňatku bratří Řeplínských se sestrami.

Vraťme se k dětem Františka Jindřicha Jana a Valburgy Terezie, jež lze najít v rodné matrice Bravantic.

Nejstarším z dětí byl syn František Serafínský Emanuel Ludvík Jan Nepomucký Xaverius, narozený 18. srpna 1766, příští pokračovatel rodu.⁸⁾

Druhý syn Jan Kazimír Karel Alois Placidus Valentin se narodil 6. 10. 1767, zemřel však již 4. 3. 1769.⁹⁾

Třetí v pořadí byla dcera Aloisie Žofie Antonie Eva Terezie Gertruda Nepomucena, narozená 17. listopadu 1763, zřejmě totožná s Nepomucenou sv. paní ze Zvole, roz. sv. paní z Berečka, která žila ještě roku 1804.¹⁰⁾

Poslední z dětí, syn Jan Evangelista, zemřel jako novorozenec již následujícího dne, 28. 12. 1769 a byl pohřben v kryptě farního kostela.¹¹⁾

Nejstarší a zároveň jediný známý syn jmenovaných manželů se oženil s Antoníí Vincencíí sv. paní Laryšovou ze Lhoty, která po smrti jeho otce v dubnu 1796 koupila zadlužený bravantický statek 19. 7. 1797 v dražbě a zemřela 14. 2. 1835 v Raduni. Byla dcerou Kalixta Petra sv. p. Laryše ze Lhoty a snad jeho první manželky Kateřiny hr. v. Wurmbrand-Stuppach.¹²⁾

Závěrem je možno konstatovat, že zakladatelem zobrazené kapličky byl pravděpodobněji majitel Studénky, Josef Ondřej Kryštof, se svou manželkou Josefou Antoníí sv. paní Kotulínskou ze slezské větve rodu na Grachwicích, která byla pouze vzdálenou příbuznou Valburgy Terezie z moravské větve.

I k dalším dohadům, vysloveným v původním článku, bylo přineseno upřesnění. Snad se bude zdát malicherným toto skromné doplnění k památce místního významu, kolem níž bez povšimnutí projdou stovky lidí. Snad se však mezi nimi najde i několik zájemců o genealogii a heraldiku, kteří pochopí, že i málo známý a téměř zapomenutý rod si zaslouží více než pouhé opisování běžných údajů. Těm jsou mé řádky určeny.

POZNÁMKY:

1. SOA Opava, Pozůstalost ing. Josefa Nirtla [dále jen PJN], inv. č. 54, heslo Kotulinský z Kotulína.
2. Christian d'Elvert, Die Freiherren v. Bereczko, Notizen-Blatt 1870, č. 9, s. 65—63; Moravský a slezský genealogický slovník, Brno 1983, s. 69—70.
3. SÚA Praha, Genealogická sbírka Jana Václava hr. Dobřenského z Dobřenic, heslo Kotulinský z Kotulína, č. 497.
4. Franz Josef Häussler, Ahnentafeln und Stammbäume, I.—III. Lieferung, Troppau 1929.
5. SOA Opava, Sběrka matrik SmK, oddací matrika ř. k. fary Bravantice, sign. Bi-III-2, fol. 195-196.
6. PJN.
7. PJN; Gothaisches genealogisches Taschenbuch der

freiherrlichen Häuser, Gotha, Justus Perthes 1854, s. 592-594; SOA Opava, Sběrka matrik SmK, oddací matrika ř. k. fary Bravantice, sign. Bi-III-2, fol. 195-196.

8. SOA Opava, Sběrka matrik SmK, rodná matrika ř. k. fary Bravantice, sign. Bi-III-2, fol. 69.
9. Tamtéž, fol. 73; úmrtní matrika ř. k. fary Bravantice, sign. Bi-III-2, fol. 132.
10. Tamtéž, fol. 77; Christian d'Elvert, Die Freiherren Zwole v. Goldenstein, Notizen-Blatt 1871, č. 9, s. 69.
11. SOA Opava, Sběrka matrik SmK, rodná matrika ř. k. fary Bravantice, sign. Bi-III-2, fol. 80; úmrtní matrika fol. 133.
12. SOA Opava, Sběrka rukopisů, inv. č. 6. Franz Joseph Häussler, Geschichte der uradeligen Familie Larisch von Ellguth...

Do Vaší knihovny

Heraldika v numistických časopisech

DROBNÁ PLASTIKA, časopis pro členy České společnosti přátel drobné plastiky se sídlem v Praze, přináší celou řadu příspěvků numismatických a faleristických, které se mohou stát podkladem i pro speciální zájmy heraldiků, mohou jim v jejich práci napomoci, inspirovat je. Např. v 1. čísle z r. 1983 najdeme studii V. Hrušky „K nedožitým devadesátinám Václava Kotrbatého“. Tento vynikající numismatik, autor četných přednášek, sběratel odznaků dělnického hnutí apod., se velmi intenzívně věnoval dřevorezbě — výsledkem této výtvarné dokonalé záliby bylo několik set rodových znaků, znaků měst, především českých a moravských, z nichž je dnes 354 vystaveno v rožmitálském Městském památníku J. J. Ryby a vytvářejí tak ve světě nevídanou expozici.

NUMISMATICKÉ LISTY, časopis vydávaný pro členy České a Slovenské numismatické společnosti ve spolupráci s Národním muzeem v Praze, přinesly v prvních čtyřech vyšlých číslech z r. 1983 články V. Měřičky „Zlaté rouno ve faleristice a v numismatice“. Autor, jeden z předních československých znalců faleristiky, seznamuje čtenáře s historickým vývojem tohoto z nejstarších a z nejznámějších evropských řádů, majícího úzký vztah i k našim zemím, ukazuje na složení řádové kapituly, zachycující nejvýznamnější evropské rody, podrobně popisuje řádové dekorace v jejich dobových i lokálních (rakouský a španělský) proměnách. Heraldika zřejmě zaujme popis tzv. potence, honosné kolany, která byla určena pro Erbovního krále (Potence de Roi d'Armes, dit Toison d'Or), obsahující zlaté štítky se smaltovanými znaky rytířů řádu. Studie je doprovázena četnými vyobrazeními a bohatým poznámkovým aparátem.

SBĚRATELSKÉ ZPRÁVY, časopis vydávaný pobočkou ČNS v Hradci Králové, jsou nejvíce zaměřeny pro

potřeby sběratelů a jejich široké zájmy. Heraldikům lze doporučit článek V. Hrušky z 32. čísla „Jak to bylo s pštrošími či supími pery ve znaku prince Waleského?“, v němž na numismatickém materiálu (100 franku k 600. výročí smrti krále Jana Lucemburského, britské dvoupenčí 1971 a návrhu zlaté půllibry pro Waleského prince za panování královny Viktorie z poloviny 19. stol.) vyvrací legendu o smrti Jana Lucemburského.

Květoslav Growka

Pražské erbovní hostince. Kalendář. Text F. Skřivánek, kresby M. Baroch. Praha 1983.

K pravidelně vycházející Heraldické ročence dostala se do rukou heraldiků další publikace miněná a provedená tentokrát jako nástěnná kalendář. Kromě staveb honosících se starobylostí přináší i erby bývalých majitelů domů. Jde o kresby památných pražských hostinců Starého Města i Malé Strany, k nimž jsou přikresleny znaky. Tak u pivovarnického domu U Vejvodů se uvádí stavebník František Turek z Rozenthalu a Sturmfeldu a další majitel Václav Vejvoda ze Stromberka. Druhý list s hostincem U supy přináší znak hraběte Bathanyho a arcibiskupa Františka z Kuenburku, třetí hostinec U dvou koček nese polepšený znak Doubků, čtvrtý hostinec je hostinec a pivovar U tří zlatých lvů se znakem purkrabího Daniela Šipaře z Radotína, pátým hostincem je známá restaurace U Bindrů s erbem Jana Človíčka z Popovic a Voříškových z Kunratic. Posledním hostincem je známý malostranský hostinec U Glaubiců s pivovarem, jež vlastnil zprvu Kryštof Kobr z Kobsberka a od roku 1615 primátor Baltazar Globic z Bučiny.

Publikaci bychom mohli označit jako typický příklad aplikované pravé heraldiky, kdyby ovšem kresby erbů

samy byly věrohodné. Jsou kresleny v archaizujícím slohu, nedbají však mnohdy základních heraldických pravidel, např. o stranách, a také figury jsou někde nezřetelné (gryf). Škoda, že autor krátkého textu nepřipojil přesný blason.

Viktor Palivec

Václav Burian: Štítky olomouckých střečků. Zprávy Krajského vlastivědného muzea v Olomouci, 1983, č. 224, s. 1—14.

Královské střelecké štítky patřily vedle střeleckých terčů k nejtýpističtější památkám bývalých městských střeleckých společností. Z kdysi rozsáhlé olomoucké sbírky se do dnešního dne dochovaly pouze dva kusy. Podoba celé řady dalších štítků z 16. až 18. století je však známa z věrných vyobrazení v rukopise, chovaném ve sbírkách KVMO. Na základě těchto kreseb sestavil autor katalog olomouckých střeleckých štítků, obsahující 68 položek z let 1533—1758. V podrobném úvodu jsou mimo jiné rozebrány ikonografické náměty jednotlivých štítků. Vedle náboženských motivů to byla především heraldická výzdoba, ať již se jednalo o znaky šlechtické (Václav Bahěnský z Lukova — 1581, Josef Žalkovský ze Žalkovic — 1721, 1723, Jan Josef Walchovský v. Walchenheim — 1734 aj.) nebo, ve větší míře, o znaky osobní (zastoupené často merkami nebo cechovními symboly). Rukopis obsahuje rovněž kresbu štítku olomouckého městského písaře Gabriela Glocara z r. 1533, tedy z doby ještě před povýšením do šlechtického stavu s predikátem „ze Sedmidubů“ (na s. 4 uvedeno chybně „ze Sedmí Dvorů“). Článek je doplněn fotografiemi 21 kreseb a dvou dochovaných originálů štítků, což poněkud vyvažuje, z heraldikova hlediska, nedostatky, že znaky nejsou v katalogu popsány.

—km—

Anton Spiesz: Remeslá, cechy a manufaktury na Slovensku. Martin 1983, 208 s.

Další z řady populárně zaměřených historických publikací martinského nakladatelství Osveta podává přehled řemeslné a manufakturní výroby na Slovensku v období feudalismu a na počátku kapitalismu. Autor se zabývá problematikou cechovních organizací a manufaktur, zaváděním prvních strojů do výroby a přináší značné množství konkrétních údajů o počtu řemeslníků a cechů v jednotlivých slovenských městech. Heraldiky však zaujme především obrazová příloha obsahující mimo jiné 41 fotografií a kreseb pečeti cechů a manufaktur z nejrůznějších měst na Slovensku v období 15.—19. století. I když se autor v textu cechovními pečeti vůbec nezabývá, uvedené fotografie, společně se zdařilou barevnou přílohou s ukázkami cechovních obsílek, džbánů, pohárů a talířů, doplňuje vhodným způsobem již dříve vydané Novákovy Cechové znaky [Bratislava 1975] a seznamují s konkrétními projevy cechovní symboliky na Slovensku. —km—

Pavel Horváth: Rodina Štúrovcov. Ku genealogii Štúrovskej rodiny. Vlastivedný časopis, 1983 (r. 32), č. 4, s. 155—160.

Autor navazuje na svůj příspěvek v 1. čísle téhož ročníku Vlastivedného časopisu o původu Dionýza Štúra. Zjišťuje, že rodina pocházela z Trenčína, kde od počátku 18. století provozovala soukenické řemeslo. Z rodiny vzešli mnozí přední představitelé slovenského kulturního a vědeckého života, především Lúdvít a Dionýz Štúrové. Velké množství genealogických údajů o členech rodiny v 18. a 19. století je doplněno řadou fotografií a dvěma schematickými rodokmeny. —km—

Václav Měřička: Zlaté rouno ve faleristice o numismatice. Numismatické listy, 1983, č. 1—6.

V 1. části (č. 1, s. 13—18) podává autor přehled mincí, na nichž je vyražena kolana řádu Zlatého rouna, některých náhrobků ve svatovítské katedrále v Praze a erbů na pražských palácích s vytesanou kolanou. Dále je uveden chronologický seznam českých držitelů řádu v 16. století.

2. část (č. 2, s. 45—50) je zaměřena na historii řádu Zlatého rouna. Autor se nejprve zmiňuje o duchovních rytířských řádech středověku a nejstarších řádech světských — Podvazkový řád, řád Náhrdelníku, řád Nepokořeného draka. Podrobně je pak vylicena historická situace v Evropě, zejména pak v Burgundsku, před založením řádu a důvody jeho založení za vévody Filipa Dobrého r. 1430.

3. část (č. 3, s. 65—72) připomíná smysl a cíl řádu Zlatého rouna a pak podrobně pojednává o řádových stanovách a řádových úřednících. Zdůrazňuje politický smysl řádu a jeho exteritoriální charakter; s tím pak souvisí přechod suverenity řádu na manžela burgundské dědičky Marie,

Maxmiliána Habsburského, a nadále na rod habsburský, a konečně od r. 1700 rozdělení řádu na řád rakouský a španělský — podrobně jsou vypsány rozdíly obou větvi řádu.

4. část (č. 4, s. 102—108) je věnována odznakům řádu, především kolaně Zlatého rouna. Podrobně je popsán vývoj kolany a její podoba, náhrdelní dekorace a náhrdelní odznaky, kolana Erbovního krále Zlatého rouna, Potence, a dále odznaky jednotlivých úředníků řádu.

5. část (č. 5—6, s. 142—148) dokončuje předchozí kapitolu popisem řádového kroje a věnuje se pak samostatnému španělskému řádu Zlatého rouna. Seznam řádových odznaků v našich sbírkách celou sérii končí.

Série je vybavena bohatým poznámkovým aparátem, seznamem literatury a obsáhlým německým resumé. Obsahuje 8 fotografií mincí a medailí s vyobrazením Zlatého rouna, fotografie portrétů Filipa Dobrého, Karla Smělého a Johana, vévody z Cléve s řádovými kolanami a 4 fotografie kolan a řádových dekorací z našich i cizích sbírek.

Jiřina Valíčková

Stefan Glogowski: Genealogie Poděbradů

Před několika lety získal výbor KGHO strojopis rozsáhlé polské genealogické studie o potomcích krále Jiřího z Poděbrad knížatech minstrberských s názvem „Genealogia Podiebradów“. Jejím autorem je středověký profesor z polské Bytomě dr. Stefan Glogowski, který ji obhájil jako dizertační práci v roce 1972 na Univerzitě Mikuláše Koperníka v Toruni. Dr. Glogowski patří k příznivcům našeho KGHO a zúčastnil se také I. i II. setkání genealogů a heraldiků v Ostravě.

Ve své studii zpracoval Glogowski genealogii knížat z Minstrberka počínaje Jiřím z Poděbrad a konče Alžbětou Marií kněžnou minstrbersko-olešnickou (zem. 1686), již rod. vymřel. Postupoval přitom obdobným způsobem, jaký známe z rozsáhlého díla o genealogii slezských Piatovců z pera Kazimierza Jasińského, který byl ostatně vedoucím Glogowského dizertační práce.

V úvodu autor zdůrazňuje význam své studie nejen pro polské, ale i české historiky a genealogy, neboť knížata minstrberská hrála důležitou roli v dějinách Českého království ještě v generaci vnuků krále Jiřího. Vlastní text tvoří kapitoly, z nichž každá je věnována jednomu členu rodiny (celkem 64). Autor se podrobně zabývá datem narození, sňatku a úmrtí, při rozporech zvažuje jednotlivé údaje a podává svůj názor. Obsahem každého hesla je také pojednání

o majetkových poměrech a případně o zastávaných politických funkcích. Zvláštní odstavec je vždy věnován manželce či manželovi příslušného člena roku. Každé heslo je doplněno bohatým poznámkovým aparátem s odkazem na použité prameny a literaturu, jejichž podrobný seznam je uveden na konci práce. Zjištěné genealogické údaje přehledně shrnují rodokmen knížat z Minstrberka a vývod posledního mužského člena rodu Karla Bedřicha knížete minstrbersko-olešnického na 62 předků.

Glogowského práce je velmi přínosná již z toho důvodu, že v české genealogické literatuře nemáme řádné dílo, které by se v takové šíři a záběru zabývalo potomky Jiřího z Poděbrad — knížaty minstrberskými. Není jistě zcela vyčerpávající, neboť z archivního materiálu uloženého dnes na území naší republiky čerpá pouze z pramenů vydaných tiskem. V tomto směru ponechává volné pole dalšímu bádání ze strany českých historiků a genealogů. Na druhé straně však bohatě využívá archivních pramenů polských, které nejsou českým badatelům běžně známé a přístupné.

Celé dílo bylo před nedávnem přeloženo Annou Sikorovou a podepsáno do českého jazyka a tvoří nyní strojopis o rozsahu 302 stran. Výbor KGHO uvažuje o jeho postupném vydání v podobě přílohy Zpravodaje, pochopitelně při dostatečném počtu odběratelů. Máte-li o uvedenou práci zájem, vyplňte přihlášku přiloženou k tomuto číslu Zpravodaje a zašlete ji obratem na adresu KGHO.

Na ukázkou otiskujeme jedno z hesel Glogowského práce:

42. Jiří

Byl jedenáctým dítětem a čtvrtým synem knížete Karla I. minstrbersko-olešnického a Anny kněžny zaháňsko-hlohovské a jako takového ho potvrzuje Chytreus.¹⁾ Jméno dostal podle svého strýce nebo podle pradědečka, krále Jiřího. Údaje o datu a místu jeho narození se shodují a Hubrigk uvádí: „Anno Domini 1512. feria sexta in vigilia Sanctorum Philippi et Jacobi Apostolorum infra horam XIII et XIV natus est saepifato Duci Carolo eadem Ducissa quartus filius nomine Georgius in Castro Olsnensi.“²⁾ Jiří se tedy narodil v pátek 30. dubna 1512 v Olešnici.

Největší událostí v životě knížete Jiřího byla účast na augsburském sněmu v r. 1530, kterého se zúčastnil jako člen průvodu vlastního švagra, hertlivého luterána, braniborského

markraběte Jiřího. Pod jeho vlivem se sám kníže Jiří stal velkým Luthe-rovým stoupencem a v r. 1538 zavedli čtyři knížecí bratři luteránství také ve svých knížectvích — minstrberském a olešnickém. Dne 14. srpna 1542 uvedl kníže Jiří z pověření bratří lehnického knížete Bedřicha II. jako zástavního pána do minstrberského knížectví. Ještě v tomto roce 1542 obdržel kníže Jiří při dělení dědictví po otci spolu se svým bratrem Janem olešnickou část knížectví olešnického a usadil se v Olešnici.³⁾ Jeho příjmy byly více než skromné, proto se nelze divit, že jeho nejstarší bratr Jáchym, když se stal biskupem braniborským, rezignoval v květnu r. 1545 na vratislavský děkanát a chtěl jej předat svému nejmladšímu bratru. Avšak vratislavská katedrální kapitula zabránila jeho kandidaturu pod záminkou, že kníže Jiří nemá odpovídající vzdělání.⁴⁾ Jiří se tedy věnoval zavádění luteránství v olešnickém knížectví.⁵⁾ Podle Friedricha byla knížata Jáchym a Jiří duchovními⁶⁾, je však známo, že kníže Jáchym zůstal i přesto, že byl braniborským biskupem, světskou osobou.⁷⁾ Z toho můžeme soudit, že ani kníže Jiří se nestal duchovním, zvláště když ho jeho náhrobní deska představuje dokonce jako rytíře.⁸⁾

Údaje o datu a místě smrti knížete Jiřího se shodují a Hubrigk uvádí: „A. D. 1553 ultima die Januarii horam 18 Olsnae mortuus est illustrissimus Princeps Georgius Dux Monsterebergensis A. aetatis suae 41 in Ecclesia Parochiali ibidem sepultus“.⁹⁾ Kníže Jiří tedy zemřel 31. ledna 1553 v Olešnici a tam byl také pochován v knížecí hrobce farního kostela. V r. 1554 mu dal jeho bratr Jan v tomtéž

kostele postavit pískovcovou náhrobní desku, představující výrazný basrelief ozbrojeného rytíře v životní velikosti, poněkud strnule stojícího na lvu, s erbovním štítem u boku. Jedná se o typický renesanční náhrobník ve Slezsku s dekorem podle italského vzoru.¹⁰⁾

Snoubenkou knížete Jiřího byla Alžběta Kostková z Postupic, jedináček nejvyššího mincmistra Království českého, zemřelého již r. 1521, Viléma Kostky z Postupic, a Anežky z Tismic.¹¹⁾ Myšlenka na tento sňatek vyšla patrně z toho, že Alžbětini příbuzní, bratři Bohuš a Jan Kostkové z Postupic, byli ve službách u knízat minstrbersko-olešnických.¹²⁾ Zásnubní smlouva knížete Jiřího s Alžbětou byla potvrzena českým a uherským králem Ludvíkem Jagellonským již 8. ledna 1524.¹³⁾ Z toho lze usoudit, že sama smlouva byla uzavřena ještě o něco dříve. Podle Sedláčka byl kníže Jiří skutečně prvním mužem Alžběty¹⁴⁾, avšak na jiném místě to sám Sedláček nepřímou popírání tvrdí, že Alžběta spolu se svým mužem Karlem z Valdštejna koupila již v r. 1538 Polnou u Přibyslavi.¹⁵⁾ Kníže Jiří se neoženil s Alžbětou zřejmě proto, že neměl žádný vydělený podíl z dědictví po otci. Sinapius dvakrát uvádí, že Jiří neuzavřel žádný sňatek a zemřel jako svobodný.¹⁶⁾ Alžbětina manžel Karel z Valdštejna zemřel r. 1543 a jejich dcera Kateřina, dědička Polné, se v r. 1553 provdala za Zachariáše z Hradce¹⁷⁾, vnuka minstrberské kněžny Anny, dcery Hynka.¹⁸⁾

Poznámky:

1. G. Aelurius, Glaciographia, oder Gläczische Chronica, Leipzig 1625,

s. 518, kde se odvolává na Chytrea, Sachsen Chronica Deutsch, s. 613.

2. J. Hubrigk, Stamm Register oder Genealogia... Hauses Münsterberg und Oelss..., 1714, Bibliotheka Uniwersytecka we Wrocławiu, sign. IV F 148.
3. J. Sinapius, Olsnographie, část I., Leipzig 1707, s. 153, 154, 162, 163, 164—175.
4. G. Zimmermann, Das Breslauer Domkapitel in Zeitalter der Reformation und Gegenreformation, Historisch-diplomatische Forschungen, díl II, Weimar 1938, s. 265.
5. Sinapius, c. d., s. 162.
6. H. Friedrich, Geschichte der Stadt Bernstadt 1266—1935, Oels 1937, s. 10.
7. Ottův slovník naučný, díl XVII., s. 398 (dále jen OSN).
8. M. Starzewska, Olešnica, Wrocław 1963, s. 126.
9. Hubrigk, c. d., zvláštní část s nekrology.
10. Starzewska, c. d., s. 126.
11. OSN, díl XIV., s. 947.
12. J. Sinapius, Schlesischer Curiositäten, část I., Leipzig 1720, s. 531.
13. L. Neustadt, Beiträge zur Genealogie schlesischer Fürsten, Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens, 1888 (r. 22), s. 246, kde se odvolává na Sommersberga, Scriptorum rerum Silesiacarum, díl. I, s. 1070.
14. OSN, díl XIV., s. 947.
15. Tamtéž, díl XXVI., s. 337.
16. Sinapius, Olsnographie, c. d., s. 153, 164.
17. OSN, díl XXVI., s. 337.
18. Tamtéž, díl XI., s. 732.

Karel Müller

Z činnosti klubu

Upozornění

Vzhledem ke skutečnosti, že Zpravodaj KGHO není registrován jako periodický časopis, byl výbor KGHO nucen přistoupit k novému způsobu jeho číslování. Počínaje tímto číslem budou všechna čísla označována arabskými čísly průběžně, bez členění na ročníky, jak tomu bylo doposud. S ohledem na zachování kontinuity s již vydanými čísly Zpravodaje byla tato zpětně očíslována novým způsobem:

		Číslo	Nové číslo
Ročník	I. Rok 1978	1	1
		2	2
	II. 1979	1	3

		2	4
		3	5
		4	6
III.	1980	1	7
	1981	2—3	8
		4	9
IV.	1982	1—2	10
		3	11
		4	12
V.	1983	1	13
		2	14
		3	15
		4	16

Předkládaný výtisk Zpravodaje tedy obdržel číslo 17. Monotematicky zaměřená čísla Zpravodaje, z nichž první již vyšlo a je zcela rozebráno (Chromý-Kučera: Heraldické památky Malostranského hřbitova v Košířích),

budou označována rovněž průběžně číslicemi římskými.

Dotazy

Ing. Jan Štefan (nám. Národní fronty č. 6, 701 00 Ostrava 1) hledá datum narození Františka Josefa hr. Pachty, který byl v letech 1754—1757 nejvyšším mincmistrem v pražské mincovně a zemřel v r. 1799.

Karel JAKES (Heřmanova ul. č. 35, 170 00 Praha 7) hledá ochotného genealoga, s nímž by se mohl dohodnout na spolupráci na pátrání ve Státním oblastním archivu v Opavě a Brně. Rád by rovněž uvítal zprávy o výskytu příjmení Jakeš a Jakšík na Valašsku a příjmení Maceček v okolí Rožnova p. Radhoštěm.

Zpráva o činnosti Klubu genealogů a heraldiků při DKP Vítkovic za rok 1983

Dne 2. 2. 1984 se konala v DKP Vítkovic výroční schůze KGHO. Zprávu o činnosti, kterou otiskujeme v plném znění, přednesl předseda klubu Vladimír Kejla. Na výroční členské schůzi byl schválen nový výbor KGHO.

Rok 1983 byl pro náš klub rokem mimořádně náročným. Přitom se nám však podařilo zcela naplnit záměry, stanovené v plánu činnosti KGHO na rok 1983.

Za nejvýznamnější akci KGHO v roce 1983 můžeme označit II. setkání genealogů a heraldiků, které se uskutečnilo ve dnech 15. a 16. října v prostorách Domu kultury pracujících Vítkovic za účasti více než sta zájemců o genealogii, heraldiku a pomocné vědy historické vůbec z celé naší vlasti. Z nejvýznamnějších účastníků můžeme např. jmenovat prof. dr. Josefa Bartoše, DrSc. z FF UP v Olomouci, doc. dr. Ivana Hlavačka, CSc., doc. dr. Josefa Haubelta, CSc., oba z FF UK Praha, doc. dr. Jozefa Nováka, CSc. z FF KU Bratislava a další. V průběhu jednání bylo předneseno 43 referátů, jejichž úroveň byla na velmi vysoké úrovni.

Těžko říci, komu za přípravu a zdárný průběh II. setkání genealogů a heraldiků poděkovat nejdříve, neboť počet jmen všech, kteří se podíleli na přípravách, dosahuje několika desítek. V prvé řadě nutno vyjádřit dík vedení Domu kultury pracujících Vítkovic, jeho střediska ve Vítkovicích a Muzea Vítkovic za maximální podporu při uskutečnění této akce. Z dalších uvedme prof. Leona Juřicu z ostravské konzervatoře, který zkomponoval slavnostní úvodní fanfáru, přednesenou pozouněry podnikového orchestru „Vítkovák“ pod vedením dirigenta Jiřího Šindela, jinak vedoucího střediska DKP Vítkovic. Prof. Juřica také připravil komponované pásmo, které se uskutečnilo večer prvního dne jednání v ostravském Divadle hudby. Nemůžeme rovněž opomenout pracovníky provozního oddělení a restaurace DKP, studentky gymnázia na Jízdárenské ul. v Ostravě, kteří se v průběhu jednání starali přímo o účastníky. Předsadou přípravného výboru II. setkání genealogů a heraldiků byl Vladimír Markl, jemuž přísluší také největší zásluha o zdárný průběh jednání. Fotografickou dokumentaci poříдили Petr Berger z ČTK a Hana Kunzová z Archivu města Ostravy.

Přednášková činnost

V roce 1983 se uskutečnily tyto přednášky:

25. 1. Výroční členská schůze KGHO
24. 2. Doc. dr. Milan Myška, CSc.: Homoláčové — pokus o biogram železářské dynastie z Frýdlantu
22. 3. PhDr. František Spurný: Hrady a zámky na severní Moravě
21. 4. Z mé badatelské práce — Miloslav Kroček: Z historie ostravského náměstí
19. 5. JUDr. Jiří L. Bláh: Měšťanská heraldika na Moravě

23. 6. PhDr. Dušan Třeštítk, CSc.: První Přemyslovci
15. 9. PhDr. Jaroslav Bakala, CSc.: Počátky středověkých měst v opavském a těšínském Slezsku
17. 11. PhDr. Barbara Krzemieńská: Příspěvky k dějinám moravských Přemyslovců
8. 12. PhDr. Karel Müller: Heraldické a genealogické prameny ve fondech SOA Opava

Dne 29. 5. 1983 se uskutečnil zájezd pro členy KGHO a jejich rodinné příslušníky, kdy jsme navštívili Náměstí na Hané, Čechy pod Kosířem, Litovel, Bouzov a Moravský Beroun. Zde odkazují na podrobnou zprávu o zájezdu zveřejněnou ve Zpravodaji KGHO č. 4, 1983, na s. 102—103.

Letní vlastivědné vycházky byly odvolány vzhledem k intenzivním přípravám II. setkání genealogů a heraldiků v Ostravě.

Publikační činnost

Do konce roku 1983 byla vytištěna 4 čísla členského Zpravodaje KGHO, která obsahují celkem 116 stran s 97 fotografiemi a 64 kresbami. Zvláštním číslem byla studie Ing. Mojmíra Chromého a Ing. Františka Kučery „Heraldické památky Malostranského hřbitova v Košířích“ (20 stran se 43 fotografiemi). Mimořádná příloha Zpravodaje obsahuje významné dílo české heraldiky „Bibliografie české práce heraldické 1901—1980“, kterou zpracovali rovněž členové KGHO PhDr. Stanislav Hošťálek, Jaroslav Jásek, Pavel Palát a PhDr. Pavel R. Pokorný. V pěti sešitech na 266 stranách je obsaženo na 4000 anotovaných záznamů; šestý sešit, závěrečný, bude obsahovat rejstříky a byl již předán do tisku.

Propagace činnosti KGHO

Většina přednášek a jiných akcí KGHO byla předem oznamována veřejnosti v Ostravském večerníku i v krajském deníku Nová svoboda. O činnosti KGHO byli informováni také pracovníci k. p. Vítkovic v podnikových novinách „Jiskra“ a pracovníci n. p. Bytová Ostrava v podnikových novinách „Nová Ostrava“.

Zprávu o II. setkání genealogů a heraldiků v Ostravě převzala ČTK a byla zveřejněna mimo místního a krajského tisku v Rudém právu, v Práci a ve Svobodném slově. Též krajské studio Československého rozhlasu v Ostravě vysílalo rozsáhlou zprávu.

O své badatelské práci a činnosti KGHO hovořil Vladimír Kejla a Ludovít Szabó ve dvou pořadech vysílaných Československou televizí v rámci Televizního klubu mladých dne 1. 11. 1983. Dne 16. 9. 83 promluvil v Československém rozhlasu o svých úspěších v badání o historii papíren na severní Moravě Jiří Palát a dne 15. 10. 83 Petr Pavlíňák hovořil o činnosti KGHO.

Odbornou veřejnost informovaly o publikačních počinech KGHO zprávy a recenze v předních oborových periodikách, např. v Archivním časopise, Vlastivědném věstníku morav-

ském, Vlastivědných listech Severomoravského kraje, Vlastivědném sborníku okresu Nový Jičín, sborníku Hutsitský Tábor aj. Rozsáhlé informace o činnosti KGHO byly publikovány v členských časopisech Genealogického a heraldického klubu v Brně, pobočky Heraldika České numismatické společnosti v Praze a Vlastivědného kroužku JZK Ústí nad Orlicí.

Spolupráce s jinými organizacemi

Dne 16. 4. 1983 se v Olomouci uskutečnila pravidelná porada příbuzných zájmových organizací. Mimo zástupců KGHO se této pracovní a koordinační poradě zúčastnili představitelé České heraldické a genealogické společnosti při Okresním muzeu Praha-západ v Jílovém u Prahy, pobočky Heraldika České numismatické společnosti v Praze, Genealogického a heraldického klubu při Domě kultury ROH Královopolské strojírny v Brně, Genealogické a heraldické sekce Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci a Vlastivědného kroužku v Ústí nad Orlicí. Rozhovory byly vedeny jako obvykle v duchu vzájemné přátelské spolupráce, tedy bez jakékoli rivality, s respektováním vlastní suverenity každé zúčastněné organizace.

Úspěšně se dále rozvíjí spolupráce KGHO s nejrůznějšími odbornými pracovišti, např. s Archivem města Ostravy, Státním oblastním archivem v Opavě, Ústavem Československých a světových dějin ČSAV v Praze, Okresním střediskem státní památkové péče a ochrany přírody v Olomouci, Okresním archivem v Gottwaldově, Slezským muzeem v Opavě atd.

Členská základna

KGHO opět zaznamenal v roce 1983 další přírůstek členů, tentokráté ponejvíce z Ostravy a okolí. Klub má tedy 226 členů řádných a 42 kolektivních.

Práce výboru KGHO

V uplynulém období pracoval výbor KGHO v tomto složení:

předseda: Vladimír Kejla
místopředseda: Vladimír Markl
jednatel: Jiří Palát

pokladník: Vladimír Kuchař
členové: Leopold Kaňok (kronika), Miloslav Kroček, Karel Láška (archiv a knihovna KGHO), PhDr. Karel Müller (redakce Zpravodaje KGHO), Petr Pavlíňák (technická redakce Zpravodaje), Věra Stachovská (administrace a distribuce), Jiří Stibor.

Výbor KGHO se v průběhu roku 1983 sešel celkem na 36 řádných a mimořádných schůzích.

Závěrem bych chtěl jménem výboru KGHO poděkovat všem, kteří jakýmkoli způsobem přispěli ke zdárné práci KGHO v roce 1983. Zvláštní náš dík za pochopení, trpělivost a spolupráci patří s. Věře Stanovské, nové vedoucí Muzea Vítkovic, která hned po svém uvedení do funkce začala se intenzivně věnovat také našemu klubu, a to v době nejpotřebnější — v době příprav II. setkání genealogů a heraldiků v Ostravě.

Olomoucké setkání

Pracovní kontakty mezi jednotlivými kluby se stávají zcela samozřejmým požadavkem, bez něhož by sebelépe míněná snaha vyzněla naprázdno. Právě proto se 26. května 1984 sešli v Olomouci již potřetí zástupci téměř všech genealogických a heraldických spolků z Čech a Moravy, aby se navzájem informovali o dosavadní činnosti a vytyčili si hlavní oblasti spolupráce pro další období.

Setkání bylo olomouckými kolegy velmi dobře připraveno včetně zajímavého programu.

Zahájili jsme jej prohlídkou tzv. Přemyslovského paláce, románské stavby, datované do 2. čtvrtiny 12. století. Umístění paláce v těsné blízkosti chrámu naznačuje, že se spíše jednalo o reprezentační sídlo olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka a dómské kapituly.

Seznámili jsme se s postupem rozsáhlých a náročných rekonstrukčních a restaurátorských prací, zahájených téměř před dvaceti lety, během nichž byla zajištěna západní i severní románská zeď včetně dvou portálů, zbytků krbu a překrásně zdobených trojitých i dvojitých románských sružených oken. Právem byl tento objekt prohlášen národní kulturní památkou. Zbytky knížecího paláce byly odkryty západně v kapitulní zahradě při nedávném archeologickém průzkumu. Součástí prohlídky byly i zbytky pozdněgotických nástěnných maleb v křížové chodbě a v přilehlé gotické kapli se skvostným náhrobkem Arnošta Kužela ze Žeravic.

Obštavým průvodcem nám byl PhDr. Perůtka z KVM Olomouc.

Navštívili jsme rovněž erbovní sál v budově bývalého kapitulního děkanství, jehož stěny jsou pokryty více než 250 znaky olomouckých arcibiskupů, biskupů a kanovníků od 2. pol. XVI. stol. Rozsáhlý soubor znaků malovaných na plátně a vsazených do dubových rámců vznikl ve 2. pol. XIX. stol. a je škoda, že mu byla doposud věnována jen malá pozornost jak po stránce heraldické, tak i kulturně historické. Svůj volný čas nám zde věnoval s. Kratina.

Seznámení s předními olomouckými památkami bylo ukončeno zhlédnutím zajímavé výstavy v kryptě dómu sv. Václava.

Vlastní jednání proběhlo v salónku hotelu „Bristol“ za řízení jednatele pořadatelské organizace s. Podmola.

Heraldickou sekci ČNS Praha re-

prezentovali soudruzi Palát, PhDr. Pokorný, ing. Chromý a ing. Kučera, Brno bylo zastoupeno s. Špirkem, JUDr. Bílým a s. Hanáčkem. Z Ústí nad Orlicí vážil cestu s. Čámmr, náš klub byl obelán s. Kejlou a Stiboborem. Škoda, že chyběl zástupce nově ustaveného Historiografického klubu z Prahy.

Předsedové i další členové výborů podali zprávu o výsledcích dosavadní práce i o plánech a výhledech na nejbližší období.

Kolega Palát nám připomenul, jak rychle miji čas; vždyt pražští heraldikové si letos připomínají již desáté výročí své existence!

Ze všech vystoupení byla patrna jednoznačná snaha o postupné zkvalitňování publikační činnosti i péče o výběr příspěvků. JUDr. Bílý upozornil na chystané rozšířené brněnské GHI, jejich obohacení o oblast historické faleristiky i bibliografické rešerše z tisku.

PhDr. Pokorný vyzvedl význam i zodpovědnost redakční rady při posuzování a výběru prací pro tisk, přičemž hlavním hlediskem se musí stát kvalita, přínosnost a závažnost zpracované látky. Zbytečná se proto jeví diskuse o tzv. „omezených možnostech“ amatérských badatelů, kteří někdy z neznalosti základní literatury objevují již objevené.

Rozhodně si naši členové nemusi stěžovat na nedostatek práce v oblasti heraldiky i genealogie. Některé úkoly, přesahující rámec možností jednotlivce, bude stále častěji třeba zpracovávat týmově. Příkladem může být mimo jiné chystaný soupis heraldických památek Olomouce, k němuž

již byly provedeny přípravy a který se uskuteční ve spolupráci s fotografickou sekci.

Z bohaté diskuse vyplynuly i závažné úkoly, jejichž řešení bude nutno provádět koordinovaně. Chybí citelně dobrá a přitom moderně zpracovaná genealogická příručka. Stejně potřebné se jeví upřesnění a sjednocení heraldické terminologie, trvale postižené značnou rozkolísaností.

Byl přednesen podnětný návrh, aby redakční rady připravily vlastní soupis nejvíce frekventovaných heraldických termínů a aby se základem pro sjednocení stalo II. vydání Zengrový České heraldiky. K uskutečnění pracovního semináře nabídli své síly a schopnosti brněnští kolegové v prosincovém termínu.

Byl přijat rovněž návrh ke sjednocení citace pramenů a literatury podle doposud platné ČSN.

Všichni přítomní se shodli na významu práce s členskou základnou, jejíž početní a hlavně odborný růst nelze ponechat bez povšimnutí.

Po výtce pracovní olomoucká porada znovu potvrdila nezbytnost a prospěšnost spolupráce při řešení základních otázek. Olomoučtí pořadatelé zasluhují upřímné poděkování za vzornou organizaci i přípravu programu, PhDr. Perůtka i s. Kratina pak obzvláštní dík za zasvěcený výklad.

Výbor ostravského KGH si váží rozvoje meziklubových styků, nabízené možnosti výměny lektorů i dalších forem kontaktů. Tím spíše vítáme návrh pohostinných pořadatelů k uskutečnění další pracovní schůzky 27. října 1984.

Představujeme heraldické kreslíře

Miroslav Pavlů

Narozen 1954, pracuje jako kuchař-specialista v jedné z restaurací v Gottwaldově. Heraldikou se zabývá od roku 1977 a od té doby také kreslí. Studium pramenného materiálu jej přivedlo k soustavnému hledání vlastních přístupů k heraldické kresbě. V posledních dvou letech ovlivnily jeho tvorbu kresby slovenského malíře Jána Švece. Zaměřuje se výhradně na heraldiku rodovou, především z období renesance a baroku.

Znak:

Klaudius Hyacint svob. pán Bretton, polní zbrojmistr, velitel olomoucké pevnosti, zemř. 1779.

